

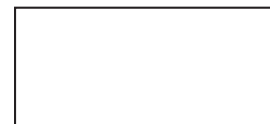
Burgerparticipatie

Participatie in strijd tegen woninginbraken

M.A.R. Sinke

20 mei 2015

Onderzoek in het kader van kernopgave 5302302
Masterproject Wetenschap en Opsporing
als onderdeel van de leergang Recherchekundige Master,
afstudeerrichting Recherchekunde Algemeen
Begeleider: Dr. N. Kop

SAMENVATTING	5
1 INTRODUCTIE	6
1.1 INLEIDING	6
1.1.1 <i>Aanleiding</i>	6
1.2 PROBLEEMVERKENNING / THEORETISCH KADER	7
1.2.1 <i>De politie</i>	7
1.2.2 <i>Waarde van burgerparticipatie volgens de literatuur</i>	8
1.2.3 <i>Varianten en gradaties van burgerparticipatie in de literatuur</i>	9
1.2.4 <i>Voorwaarden</i>	11
1.3 RESUMEREND	12
1.4 DOELSTELLING	12
1.5 PROBLEEMSTELLING	12
2 ONDERZOEKSMETHODEN	13
2.1 VERANTWOORDING ONDERZOEKSMETHODEN	13
2.1.1 <i>Procesbeschrijving</i>	14
2.1.2 <i>Nadere verantwoording onderzoeksmethoden en data-analyse</i>	14
2.2 VERANTWOORDING SELECTIE ONDERZOEKSLOCATIES EN AFBAKENING	15
3 ONDERZOEKSRESULTATEN	16
3.1 VORMEN VAN BIJDRAGE	16
3.1.1 <i>Reeshof (Tilburg)</i>	16
3.1.2 <i>Boeimeer (Breda)</i>	19
3.1.3 <i>Zundert</i>	20
3.1.4 <i>Purmer-Noord (Purmerend)</i>	21
3.1.5 <i>Hoofddorp (Haarlemmermeer)</i>	22
3.1.6 <i>De literatuur in de praktijk</i>	23
3.2 MOTIEVEN VAN BURGERS	24
3.2.1 <i>Uitdieping literatuur</i>	24
3.2.2 <i>Motieven van participanten</i>	25
3.3 VOORWAARDEN VOOR BURGERS	25
3.3.1 <i>Uitdieping literatuur</i>	25
3.3.2 <i>Voorwaarden in relatie tot omgeving</i>	27
3.3.3 <i>Voorwaarden vanuit het project</i>	28
3.4 WEDERZIJDSE VERWACHTINGEN VAN POLITIE EN BURGERS	30
3.4.1 <i>Verwachting politie van burgers</i>	30
3.4.2 <i>Verwachting burgers van politie</i>	31
3.5 SUCCES- EN FAALFACTOREN VOOR BURGERPARTICIPATIE	32
3.5.1 <i>Succesfactoren</i>	32
3.5.2 <i>Faalfactoren</i>	33
4 CONCLUSIES, DISCUSSIE EN AANBEVELINGEN	34
4.1 CONCLUSIES	34
4.2 AANBEVELINGEN	35
4.2.1 <i>Praktische aanbevelingen voor de politie</i>	35
4.2.2 <i>Aanbevelingen voor nader onderzoek</i>	35

LITERATUURLIJST	36
BIJLAGE 1 BEGRIPPEN EN DEFINITIES	38
BIJLAGE 2 TOPIC- EN VRAGENLIJST BURGERS	39
BIJLAGE 3 TOPIC- EN VRAGENLIJST POLITIEMEDEWERKERS.....	43

Samenvatting

Dit onderzoek maakt onderdeel uit van een onderzoek dat is gedaan in opdracht van het Ministerie van Veiligheid & Justitie naar factoren die leiden tot een effectieve aanpak van woninginbraken. Hiertoe is in samenspraak met de opdrachtgever de aanpak van de Best of Three Worlds (B3W), bestaande uit probleemgericht werken, informatiegestuurd politie en burgerparticipatie, als uitgangspunt genomen voor een effectieve aanpak. Vervolgens is op zes locaties in het land onderzoek gedaan naar factoren die leiden tot een effectieve aanpak van woninginbraken.

De B3W-aanpak berust op drie pijlers, waaronder burgerparticipatie. Dit deelonderzoek heeft zich derhalve gericht op de vraag:

'Op welke manier kan burgerparticipatie bijdragen aan een effectieve aanpak van woninginbraken?'

Deze vraag is beantwoord door voornamelijk kwalitatief onderzoek te doen. In eerste instantie is in de literatuur gebleken dat burgers van grote waarde kunnen zijn in de aanpak van woninginbraken en dat de politieleiding die meerwaarde onderkent. Burgers kunnen bijdragen aan het voorkomen van inbraken, het vergroten van de heterdaadkracht en (daarmee) het opsporen en aanhouden van inbrekers. Vervolgens is in de literatuur gezocht naar de voorwaarden waaronder burgers bereid zijn tot burgerparticipatie. Daarbij werd gestuit op een onderzoek van Collij (2012) naar de voorwaarden waaronder burgers bereid zijn tot samenwerking met de politie. De door haar onderzochte motieven en voorwaarden, zowel vanuit de omgeving als vanuit het project, zijn kwalitatief getoetst op vijf van de zes onderzoekslocaties van het hoofdonderzoek. Deze kwalitatieve toetsing heeft voornamelijk plaatsgevonden aan de hand van interviews met politiemedewerkers en participerende burgers. Daarnaast zijn burgers wederzijdse verwachtingen van politie en burgers in het kader van de woninginbrakenaanpak bevraagd evenals succes- en faalfactoren van burgerparticipatie.

De bevindingen van Collij (2012) blijken grotendeels van toepassing zijn op burgerparticipatie in het kader van de woninginbrakenaanpak, maar niet volledig. Burgers hebben pluriforme belangen om te willen participeren, maar in dit onderzoek bleken burgers primair een persoonlijk belang te hebben in relatie tot eigen veiligheid en veiligheidsgevoelens. Dit in tegenstelling tot het onderzoek van Collij (2012) waarin burgers zowel een persoonlijk- als publiek belang zeggen te dienen en waarbij veiligheidsgevoelens niet als primair motief naar voren komen. Daarnaast blijken initiërende burgers in dit onderzoek niet per definitie een negatief beeld te hebben van de politie, terwijl Collij (2012) dat wel vond.

Verder blijken burgers graag bereid tot samenwerking, mits hun de noodzaak daartoe duidelijk is. Burgers hechten daarbij zeer aan samenwerking, waardering en ondersteuning vanuit de overheid, maar vinden een bepaalde mate van autonomie tegelijkertijd van belang. Serieus worden genomen, adequate opvolging van meldingen, informatie over wijkveiligheid en informeren over afhandeling dan wel voortgang van meldingen en aangiften blijken belangrijk. Hierin blijkt verbetering wenselijk. Burgers blijken bereid verantwoordelijkheid te nemen en te willen melden bij verdachte situaties, maar blijken het een lastige afweging te vinden in welke gevallen het alarmnummer van de politie gebeld mag worden, waardoor melding geregeld nagelaten wordt. Samenwerking met de politie leidt vrijwel overal tot een positiever beeld over de politie. Mensen stellen meer vertrouwen in de politie te hebben, sneller informatie te willen delen en de meldingsbereidheid zou erdoor toenemen.

Op basis van het onderzoek zijn verschillende praktische aanbevelingen gedaan, onder andere gericht op de wijze waarop burgers gemotiveerd worden tot burgerparticipatie, op de burgers die het beste benaderd kunnen worden en op enkele voorwaardelijke factoren van en voor burgerparticipatie. Behalve deze praktische aanbevelingen zijn nog drie aanbevelingen geformuleerd met betrekking tot (mogelijk) vervolgonderzoek.

1 Introductie

1.1 Inleiding

Woninginbraken vormen een groot probleem in Nederland. Niet alleen vanwege de materiële schade, maar ook vanwege de immateriële gevolgen ervan. Mensen die slachtoffer zijn geworden van een woninginbraak kunnen hier lange tijd psychische problemen van ondervinden. Denk hierbij onder andere aan gevoelens van angst, geheugenverlies en slapeloosheid. Dat deze problemen optreden is niet verwonderlijk aangezien er bij een woninginbraak inbreuk wordt gemaakt op de meest vertrouwde omgeving van mensen: hun huis. Het veiligheidsgevoel van mensen wordt aangetast op de plek die ze tot die tijd als meest veilig beschouwden. Vanwege de grote gevolgen die woninginbraken hebben op slachtoffers wordt een woninginbraak als 'high impact crime' (HIC) gezien en staat het hoog op de politieke en politieke agenda.

In juli 2014 heeft het Ministerie van Veiligheid & Justitie daarom opdracht gegeven tot uitvoering van een onderzoeksvoorstel, van het Lectoraat Criminaliteitsbeheersing & Recherchekunde van de Politieacademie, naar de effectiviteit van de aanpak van woninginbraken (hoofdonderzoek). Dit hoofdonderzoek is onder leiding van Dr. N. Kop (lector Politieacademie) uitgevoerd door een onderzoeksgroep bestaande uit vier personen. Tevens is een aantal deelonderzoeken uitgevoerd, deels ten gunste van het hoofdonderzoek. De deelonderzoeken dienden voor twee leden van de onderzoeksgroep tevens als afzonderlijke mastertheses ten behoeve van het afronden van hun studie recherchekunde. De deelonderzoeken hebben elk afzonderlijk bijgedragen aan de inzichtbehoefte van het hoofdonderzoek, die als volgt luidt:

Welke factoren zijn van belang om te komen tot een effectieve preventie en aanpak van woninginbraken?

1.1.1 Aanleiding

Jaarlijks vindt een groot aantal woninginbraken plaats in Nederland; in 2012 betrof dit ruim 91.000 inbraken (Rijksoverheid, 2013). De Minister van Veiligheid & Justitie heeft de Tweede Kamer hierop toegezegd er alles aan te zullen doen om het aantal woninginbraken in 2017 te hebben teruggebracht tot 65.000 per jaar (ibid., 2013). Met de sinds 2012 ingezette dalende trend lijkt deze doelstelling haalbaar. Het is echter de vraag in hoeverre bestaande aanpakken van woninginbraken hebben bijgedragen aan deze daling. Anders gezegd: Welke bestaande aanpakken zijn daadwerkelijk effectief en waarom? Het blijkt immers mogelijk een toch wel spectaculaire daling van het aantal woninginbraken te realiseren. Het is daarom wenselijk om zoveel mogelijk vast te stellen welke (elementen van) aanpakken daaraan ten grondslag liggen.

Gedurende de probleemverkenning zijn diverse gesprekken met experts gevoerd, waaronder met opdrachtgever, dr. R. Teijl. Uit gesprek met hem is vastgesteld dat wordt verondersteld dat bestaande, wetenschappelijk aantoonbaar effectieve interventiestrategieën hebben geleid tot de aanzienlijke afname van woninginbraken. Een van deze bestaande, wetenschappelijk aantoonbaar effectieve interventiestrategieën is The Best of Three Worlds (B3W) die onder deze noemer in het voormalige politiekorps Haaglanden is geïntroduceerd. B3W is een aanpak die stelt het beste van drie bewezen effectieve veiligheidsstrategieën in zichzelf te verenigen, namelijk: probleemgerichte aanpak, informatie gestuurde politie en burgerparticipatie (Versteegh, Van der Plas & Nieuwstraten, 2012). Deze aanpak wordt ook in het kader van de aanpak van woninginbraken steeds verder uitgerold in Nederland en wordt steeds vaker toegepast door het lokale bestuur. De effectiviteit van de B3W-interventiestrategieën staat op zichzelf niet ter discussie. Wel blijkt in de praktijk dat bij toepassing van deze strategieën wisselende resultaten worden geboekt. Het Ministerie van Veiligheid & Justitie is daarom geïnteresseerd in de vraag welke factoren of elementen binnen de toepassing van B3W leiden tot die effectieve aanpak van woninginbraken. Daarom heeft de onderzoeksgroep de opdracht ontvangen onderzoek te doen naar deze factoren binnen de toepassing van de B3W-aanpak.

Burgerparticipatie vormt een wezenlijk onderdeel van de B3W. Binnen de kaders van het geschetste hoofdonderzoek is ondermeer de vraag op welke manier burgerparticipatie bij kan dragen aan een effectieve aanpak van woninginbraken en onder welke voorwaarden burgers daartoe bereid zijn; een

goed onderwerp voor een deelonderzoek. Dit onafhankelijk uitgevoerde deelonderzoek vormt daarmee een wezenlijke basis voor het eindrapport van het hoofdonderzoek en vormt tevens de basis voor een masterthesis ter afronding van de studie researchkunde.

1.2 Probleemverkenning / theoretisch kader

Bij de term 'effectieve aanpak van woninginbraken' wordt al snel gedacht aan direct waarneembare, voornamelijk kwantificeerbare successen, zoals het terugdringen van het aantal woninginbraken, het verhogen van het opklaringspercentage en een toename van het aantal aangehouden verdachten. Hoewel deze resultaten in zichzelf zeer legitiem en wenselijk zijn, is de vraag in hoeverre dergelijke kwantificeerbare resultaten werkelijk als effectief kunnen worden gekwalificeerd.

Voor de uitvoering van dit onderzoek voert het echter te ver om een diepgaande studie uit te voeren naar de vraag wat in dit kader onder effectiviteit moet worden verstaan. De opdrachtgever heeft immers reeds aangegeven de effectiviteit van de afzonderlijke elementen van de B3W-aanpak niet in twijfel te trekken, aangezien die in de wetenschappelijke literatuur afdoende is aangetoond, maar vooral geïnteresseerd te zijn in de factoren die van belang zijn om te komen tot die effectieve aanpak. Het is in het kader van dit (deel)onderzoek derhalve interessanter te kijken hoe de politie tegen burgerparticipatie aankijkt in het licht van effectiviteit en vervolgens te bezien wat de literatuur zegt over burgerparticipatie in relatie tot veiligheid.

1.2.1 De politie

De politie ziet zich, na de Commissie Van Traa en de Schiedammer Parkmoord, geconfronteerd met een derde crisis in de opsporing, namelijk een effectiviteitscrisis. In slechts ongeveer drie procent van alle misdrijven wordt de dader uiteindelijk door een rechter veroordeeld (Versteegh et al., 2012). Dit betekent dat de pakkans, of beter gezegd: de veroordelingkans in Nederland ontzettend laag is met alle gevolgen van dien. Ook in vergelijking met omringende en vergelijkbare landen is het opklaringspercentage van woninginbraken laag (Klein Haneveld & Kop, 2012). Meerdere onderzoekers geven aan dat er mogelijk een afschrikwekkende werking uit gaat van een hoge pakkans en dat een hoge pakkans (onder voorwaarden) derhalve een effectief middel is om criminaliteit, met name vermogenscriminaliteit, terug te dringen (Elffers, 2008; Noije & Wittebrood, 2008). Verwacht mag worden dat van een (zeer) lage pakkans het tegenovergestelde effect uitgaat.

In reactie stellen verschillende media vraagtekens bij de criminaliteit- en veiligheidscijfers van de politie, en twijfelen daarmee aan de effectiviteit van de Nederlandse politie (De Koning, 2014; Abels, 2014). De politie zou onder andere daarom een ontwikkeling moeten doormaken van opsporing naar criminaliteitsbeheersing en meer moeten uitgaan van een pragmatische drijfveer om in te zetten op het beperken van de maatschappelijke schade die door criminaliteit wordt toegebracht (Kop, 2012). Een van de middelen die daaraan een grote bijdrage zou kunnen leveren is volgens Kop (2012) burgerparticipatie, waarmee onder andere de heterdaadkracht kan worden vergroot.

In navolging van onder anderen Kop (2012) en Verlet & Devos (2010) wordt de noodzaak voor een transitie en voor een ander perspectief op de effectiviteit van de politie onderschreven door de (voormalig) Raad van Korpschefs (RKC) in de Strategie aanpak criminaliteit 2011 - 2015 (Haage & Tersteeg, 2011). Hierin stelt de RKC dat niet langer moet worden gewerkt vanuit traditionele modellen, maar dat het (beoogde) effect van de aanpak als uitgangspunt moet dienen. Zo wil de RKC dat het slachtofferschap met 15% afneemt en dat de positie van het slachtoffer wordt versterkt (Ibid., 2011). Tegelijkertijd wil de RKC door een toename van de effectiviteit de pakkans verhogen met 15%; hierbij is de betrokkenheid van burgers essentieel om de slagkracht en effectiviteit van de politie te verhogen (Ibid., 2011). Cocreatie met de burger, een min of meer gelijkwaardige samenwerkingsvorm met de burger, is volgens de RKC een van de zogenaamde hefboomen waarmee deze noodzakelijke toename aan effectiviteit kan worden bereikt (Ibid., 2011).

Uit vorenstaande blijkt dat veel toegevoegde waarde wordt toegedicht aan burgerparticipatie en de (potentiële) effecten ervan op de toename aan veiligheid en de effectiviteit van de opsporing. In dat licht is het interessant om te bezien wat in de literatuur gezegd wordt over de meerwaarde van burgerparticipatie, welke vormen van burgerparticipatie worden onderscheiden en wat de voorwaarden zijn om te komen tot succesvolle vormen van burgerparticipatie.

1.2.2 Waarde van burgerparticipatie volgens de literatuur

In de literatuur overheerst een consensus dat burgerparticipatie van meerwaarde is, al bestaat er verschil van opvatting en onderzoeksresultaat welke meerwaarde burgerparticipatie dan precies biedt. Zo geven Van der Land et al. (2014) op basis van hun onderzoek aan geen effectuitspraken te kunnen doen, maar stellen ze wel te kunnen concluderen dat de belangrijkste opbrengsten van burgerparticipatie voor zowel burgers als politie te maken hebben met het 'gevoel' rond veiligheid. Volgens hen is dit een belangrijk resultaat, aangezien de veiligheidsbeleving gedeeltelijk de legitimiteit van de politie bepaalt (Ibid., 2014). Burgerparticipatie kan verschillende taken van de politie ondersteunen, waaronder toezicht, handhaving, beleidsontwikkeling en -prioritering en opsporing, en heeft vanuit deze inzet positieve gevolgen voor functies van de politie (Ibid., 2014).

Versteegh et al., (2012) onderschrijven deze ondersteunende functie van burgerparticipatie. Volgens hen zit de toegevoegde waarde van burgerparticipatie mede in het aanzienlijk vergroten van zowel het waarnemend als het oplossend vermogen van de veiligheidspartners. Mits in samenhang met probleemgericht werken en informatiegestuurde politie, kan burgerparticipatie zorgen voor een positieve beïnvloeding van objectieve veiligheid (Ibid., 2012). In het kader van de aanpak van woninginbraken door middel van B3W is volgens Versteegh & Hesseling (2013) een belangrijke rol voor burgerparticipatie weggelegd. Volgens hen is het van belang burgers onder andere een belangrijke rol te geven in de aanpak, te investeren in meldingsbereidheid, burgers te betrekken bij beeldvorming en toezicht en burgers adequaat te informeren (Ibid., 2013).

Daarnaast spelen burgers een cruciale rol bij de aanhouding en opsporing van criminelen. Zonder dat burgers 112 bellen is de kans op een heterdaadaanhouding zo goed als nihil (Mehlbaum, Dekker, Mietus, Tijsmans & Zandvliet, 2013). Volgens Versteegh et al. (2012) is in 85% van alle aanhoudingen sprake van een aanhouding op heterdaad. Dat betekent dat de burger een cruciale rol kan spelen in het verhogen van de pakkans van inbrekers (Klein Haneveld & Kop, 2012). Daarbij komt dat het opsporingsproces eenvoudiger en soepeler verloopt, omdat de zaken minder complex en foutgevoelig zijn (Van Nierop et al., in Klein Haneveld & Kop, 2012).

Het is daarbij wel zaak om burgerparticipatie niet slechts in te zetten om het reactieve vermogen van de politie in heterdaadsituaties te vergroten, maar burgers te overtuigen van het belang meldingen van verdachte situaties door te geven (Van Duijneveldt, Van Arkel, Holvast & Wijga, 2013). Hierbij past een werkwijze die gebaseerd is op samenwerking en gedeelde belangen (Ibid., 2013). Klein Haneveld, Boes & Kop (2012) merken in dat kader op dat het wel van belang is dat burgers moeten weten waar ze terecht kunnen met hun melding.

Van der Hoeven (2011) stelt dat burgerparticipatie niet alleen aan de effectiviteit van de opsporing bijdraagt door een toename van de heterdaadkracht, maar ze benoemt ook een toename van de pakkans nadat de heterdaadsituatie is beëindigd. De capaciteit van de politie kan namelijk op verschillende manieren worden aangevuld met informatie van betrokken burgers (Ibid., 2011). Daarnaast wijst Van der Hoeven (2011) op de rol die een toename aan het vertrouwen in de politie, als gevolg van open communicatie en zorgvuldige informatie-uitwisseling, kan hebben op de effectiviteit van de opsporing. Burgers zouden op die manier worden gestimuleerd om de samenwerking aan te gaan en een positieve bijdrage te leveren aan het oplossingspercentage (Ibid., 2011).

Burgers kunnen echter niet alleen van meerwaarde zijn bij de vergroting van de heterdaadkracht en het verhogen van de effectiviteit van de opsporing, maar kunnen ook een wezenlijke rol spelen in de preventie. Er blijkt namelijk een duidelijk verband te bestaan tussen de hoeveelheid preventiemaatregelen en de kans op een inbraak, met name extra sloten op deuren en ramen hebben een sterke preventieve werking (Wilsem, in Klein Haneveld & Kop, 2012).

Dat aan de preventieve kant veel winst te behalen valt, blijkt wel uit het gegeven dat burgers, wanneer zij slachtoffer zijn geworden van woninginbraak, een aanzienlijke kans lopen nogmaals slachtoffer te worden van woninginbraak (Elffers et al., Van Dijk, in Klein Haneveld & Kop, 2012). De verhoogde kans op een woninginbraak geldt daarbij ook voor woningen in de omgeving van de inbraak (Bernasco, in Klein Haneveld & Kop, 2012). Wanneer burgers adequaat zouden reageren op dit gegeven, kan veel winst worden gerealiseerd. Een onderzoek van De Waard (2011) laat echter zien dat de burger zich weinig bewust is van de risico's die hij loopt, vrij nonchalant omgaat met het hanteren van preventieve maatregelen en zich er niet van bewust is hoe weinig tijd een inbreker feitelijk nodig heeft om een inbraak te plegen.

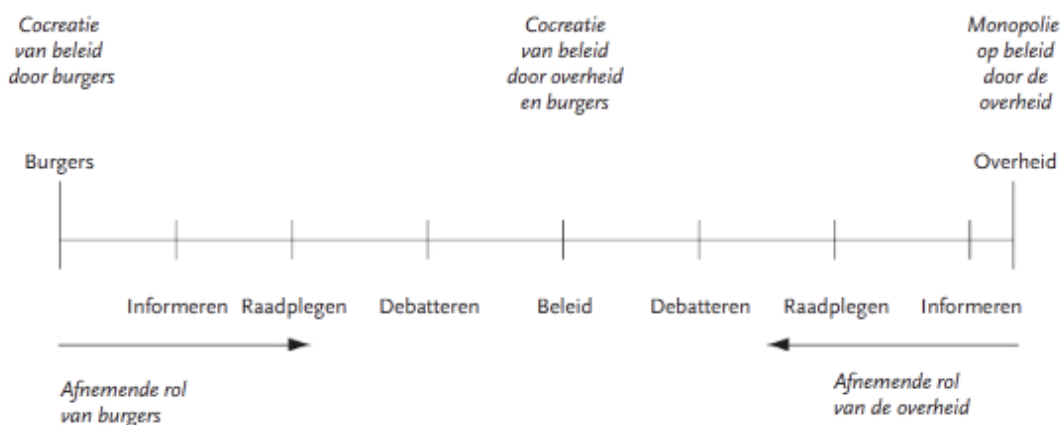
Uit de hierboven geschetste literatuurverkenning aangaande de toegevoegde waarde van burgerparticipatie blijkt wel dat burgerparticipatie daadwerkelijk een bijdrage kan leveren in de aanpak

van woninginbraken, zowel in de preventie, de verhoging van de pakkans, verhoging van de heterdaadkracht van de politie en in de opsporing. De vraag is vervolgens welke vormen van burgerparticipatie kunnen worden onderscheiden en op welke wijze deze vormen eventueel bij kunnen dragen in de aanpak van woninginbraken.

1.2.3 Varianten en gradaties van burgerparticipatie in de literatuur

Wanneer binnen de literatuur wordt gesproken over burgerparticipatie, komt veelal de zogenaamde participatieladder ter sprake. Deze participatieladder is oorspronkelijk ontwikkeld door Arnstein (1969). In deze participatieladder onderscheidt Arnstein acht participatiegradaties, oplopend van in het geheel geen participatie tot verregaande vorm van burgerverantwoordelijkheid (Arnstein, 1969). Op basis van de participatieladder van Arnstein zijn binnen de Nederlandse literatuur meerdere versies van de participatieladder ontstaan, waarbij de participatieladder van Edelenbos & Monnikhof (2001) wellicht het meest wordt gehanteerd. Edelenbos & Monnikhof onderscheiden in hun participatieladder vijf gradaties van participatie, te weten: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen (Ibid., 2001). Bij 'informeren' bepaalt de overheid in vergaande mate de agenda en besluitvorming en worden betrokkenen hierover geïnformeerd; bij 'raadplegen' heeft de overheid eveneens een bepalende rol, maar worden betrokkenen wel gezien als gesprekspartner bij de ontwikkeling van beleid (Ibid., 2001). In het geval van 'adviseren' worden betrokkenen in de gelegenheid gesteld problemen aan te dragen en oplossingen voor te stellen, waarbij deze informatie en adviezen volledig worden meegenomen in het beleidsproces (Ibid., 2001). De overheid speelt in deze participatiegraad, afgezien van de beleidsontwikkelingsfase, een prominente en leidende rol. Bij 'coproduceren', ook wel cocreatie genoemd, is sprake van een min of meer gelijkwaardige samenwerking tussen overheid en burger, waarbij gezamenlijk tot een aanpak en oplossing wordt gekomen (Ibid., 2001). Betrokkenen participeren daadwerkelijk in de oplossing van het probleem. Tenslotte laat de overheid bij 'meebeslissen' de betrokkenen binnen bepaalde vooraf afgesproken kaders vrij om tot een aanpak en oplossing te komen, waarbij de overheid als adviseur optreedt, de uitkomsten van het proces uiteindelijk overneemt en deelneemt in de aanpak (Ibid., 2001).

Volgens Bekkers & Meijer (2010) houdt cocreatie in de publieke sector in dat belanghebbende partijen invloed hebben op de agendering, ontwikkeling en uitvoering van overheidsbeleid. Deze partijen bestaan, naast de overheid, onder andere uit de burger, bedrijven en instellingen (Ibid., 2010). In tegenstelling tot de participatieladder van Edelenbos & Monnikhof (2001) gaan Bekkers & Meijer (2010) ervan uit dat de overheid niet per definitie altijd een bepalende rol hoeft te spelen in het beleidsproces, waarbij de burger op zijn best een meebeslissende rol heeft. Zij stellen dat er feitelijk een zogenaamde participatie-as is te onderscheiden, waarbij uiterst links op de as de burgers leidend zijn in het beleidsproces en zelfstandig beleid creëren en uitvoeren, waarbij de overheid slechts marginaal wordt betrokken. Uiterst recht op de as heeft de overheid een leidende in het beleidsproces, waarbij de burgers niet of nauwelijks betrokken worden in het proces. In het midden van de as is er sprake van samenwerking, ook wel cocreatie tussen burger en overheid (Ibid., 2010).

Figuur 1. De participatie-as (Bekkers & Meijer, 2010)

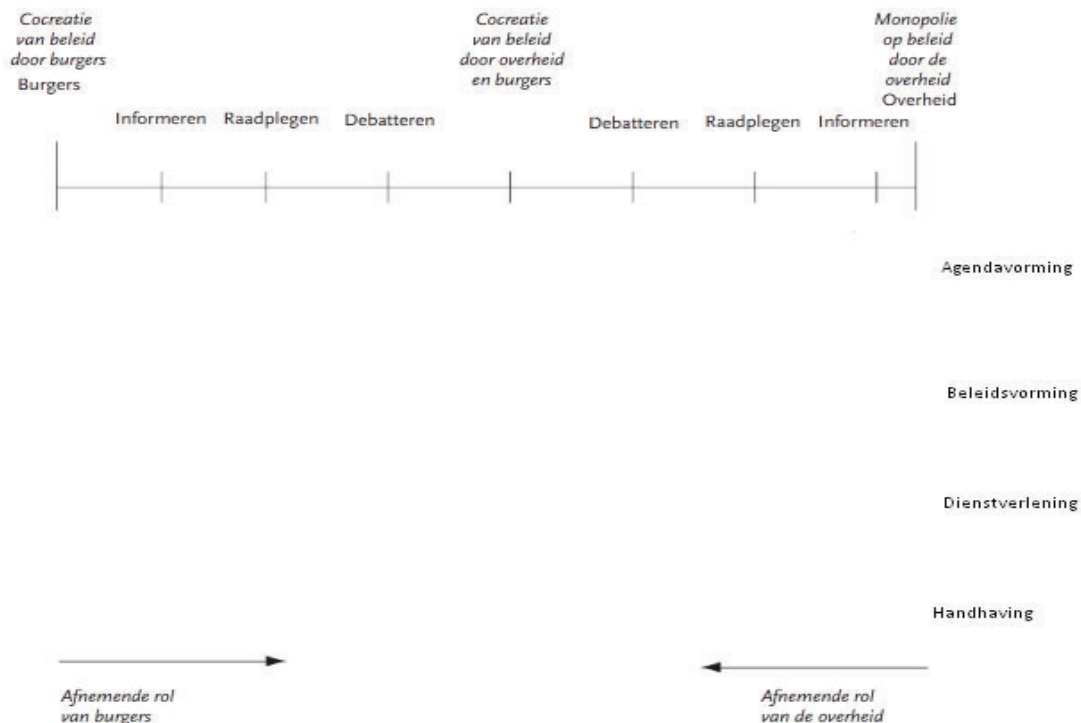
Op de participatie-as onderscheiden Bekkers & Meijer (2010) verschillende gradaties van wederkerige betrokkenheid tussen overheid en burger in het beleidsproces. Uiterst rechts van de as heeft de overheid de centrale rol in het beleidsproces. Vanuit deze positie informeert de overheid de burger

over beleidskeuzes, de stand van zaken van beleidsuitvoering en anderszins. Wanneer de overheid de burger raadpleegt, wordt de burger actief gevraagd naar zijn mening over een bepaald onderwerp of wordt hun kennis en expertise gevraagd als input voor de beleidsvorming en –uitvoering (Ibid., 2010). Bij de fase van debatteren ziet de overheid de burger nadrukkelijk als belanghebbende, waarbij op basis van wederkerigheid het gesprek wordt aangegaan om tot beleidsontwikkeling en –uitvoering te komen (Ibid., 2010). Vanaf uiterst links op de as heeft de burger de centrale rol in het beleidsproces, waarbij de burger de overheid steeds meer betreft in het beleidsproces naarmate meer naar het midden van de as wordt bewogen (Ibid., 2010).

In het midden van de participatie-as is sprake van de meest gelijkwaardige vorm van cocreatie tussen overheid en burger, waarbij overheid en burger zich bewust zijn van wederzijdse afhankelijkheid om te komen tot een succesvolle beleidspraktijk (Ibid., 2010).

Als het gaat om samenwerking tussen overheid en burger werken Bekkers & Meijer (2010) een aantal fasen in het beleidsproces uit, namelijk agendavorming, beleidsvorming, dienstverlening en handhaving, waarbij de laatste twee kunnen worden gezien als een opsplitsing van de beleidsfase uitvoering. Bij agendavorming kan worden gedacht aan het gezamenlijk de prioriteit bepalen van onderwerpen die zouden moeten worden aangepakt (Ibid., 2010). Beleidsvorming ligt in het verlengde van vorenstaande, waarbij gezamenlijk wordt vastgesteld wat de aard en omvang van een bepaald probleem is en op welke wijze dat het beste zou kunnen worden aangepakt (Ibid., 2010). Bij dienstverlening moet worden gedacht aan het gezamenlijk zorg dragen voor de organisatie en de kwaliteit van dienstverlening die samenhangt met de beleidsuitvoering (Ibid., 2010). Bij handhaving doelen Bekkers & Meijer (2010) op vormen van cocreatie, waarbij de burger op verzoek van de overheid optreedt op de vlakken van toezicht en handhaving.

Voor haar onderzoek naar de voorwaarden waaronder cocreatie tussen burgers en politie gerealiseerd kan worden, heeft Collij (2012) de participatie-as van Bekkers & Meijer (2010) en voornoemde beleidsfasen samengevoegd in één participatie-as, om zo elke samenwerkingsvorm direct te kunnen duiden, zowel op de mate van participatie als de beleidsfase waarbinnen dit plaatsvindt (Collij, 2012).

Figuur 2. De aangepaste participatie-as naar Bekkers & Meijer (Collij, 2012)

Binnen de B3W-aanpak onderscheiden Versteegh et al. (2012) vier gradaties van burgerparticipatie, te weten: informeren, adviseren, consulteren en meedoen. Onder informeren wordt informatievoorziening in algemene zin verstaan, waarbij bij adviseren de burger specifiek wordt benaderd ten behoeve van een veiligheidsprobleem (Ibid., 2012). Bij consulteren wordt de burger meer betrokken bij beleidskeuzes ten aanzien van veiligheidsinzet en bij meedoen draagt de burger

zelf actief bij aan de veiligheid, bijvoorbeeld door te melden wanneer criminaliteit wordt waargenomen. Hoewel deze gehanteerde definitie-indeling afwijkt van die van Bekkers & Meijer (2010), is toepassing van burgerparticipatie in het kader van B3W uitstekend te plaatsen binnen de aangepaste participatie-as naar Bekkers & Meijer (2010), zoals Collij (2012) die heeft opgesteld. Burgers kunnen ten gunste van het waarnemend en oplossend vermogen van de veiligheidspartners in alle fasen van het beleidsproces worden betrokken, zo niet noodzakelijk zijn, waarbij initiatiefrijke burgers zoveel mogelijk in de gelegenheid zouden moeten worden gesteld bij te dragen aan eigen en andermans veiligheid (Versteegh et al., 2012).

De evidente meerwaarde die burgerparticipatie heeft in combinatie met bovenstaande variaties aan participatiegraden van burgerparticipatie, doet de vragen rijzen aan welke voorwaarden moet worden voldaan voordat burgerparticipatie meerwaarde heeft en burgers bereid zijn te participeren.

1.2.4 Voorwaarden

Het blijkt in de literatuur niet een uitgemaakte zaak dat burgerparticipatie bijdraagt aan meer veiligheid. Van der Land, Van Stokkom & Boutellier (2014) onderscheiden daarvoor drie voorwaardelijke contextfactoren voor succesvolle burgerparticipatie: De sociale samenhang in een buurt in combinatie met de bereidheid die te benutten, de aanwezigheid van personen (al dan niet professioneel) die het verschil kunnen maken en de mate waarin organisaties hun medewerkers professionele ruimte geven om naar eigen inzicht te handelen. Verder onderscheiden zij drie zaken die eveneens in ogenschouw genomen moeten worden (Ibid., 2014):

- In hoeverre betrokken bewoners bij vormen van burgerparticipatie representatief zijn voor hun buurt, oftewel in hoeverre de burgerparticipatie(vorm) breed wordt gedragen in de omgeving.
- Het probleem van institutionalisering van burgerparticipatie die enerzijds onontkoombaar is voor de ondersteuning en inkadering van samenwerking, maar anderzijds afbreuk kan doen aan de motivatie en betrokkenheid van burgers.
- Burgerparticipatie kan onbedoelde gevolgen met zich meebrengen, zoals sociale uitsluiting van degenen die, al dan niet daartoe in staat, niet betrokken zijn bij de vorm van burgerparticipatie, of verschuiving van problematiek.

Collij (2012) onderscheidt in haar onderzoek twee clusters aan voorwaarden waaronder de burger zich kan en wil inzetten voor de veiligheid: voorwaarden vanuit de burger enerzijds en voorwaarden vanuit het project anderzijds (Ibid., 2012). Het cluster voorwaarden vanuit de burger heeft Collij (2012), op basis van de literatuur, opgesplitst naar de burger in relatie tot zijn omgeving enerzijds en de onderliggende motieven van de burger anderzijds. In relatie tot zijn omgeving onderscheidt Collij (2012) in de literatuur de persoonlijke betrokkenheid van de burger bij bepaalde vormen van criminaliteit, kritiek op de werkwijze van de politie, de aanwezigheid van criminaliteit in de wijk en het ondervinden van overlast van deze criminaliteit (Ibid., 2012). Burgers vinden hun motivatie in publiek belang, groepsbelang, individueel belang, sensatie, grip op eigen veiligheid, het verhogen van de pakkans, saamhorigheidsgevoel, bijdragen aan een veiligere leefomgeving, gevoel van burgerplicht, materieel zelfbelang, intrinsieke motivatie, socialiteit en expressieve waarden (Ibid., 2012).

De voorwaarden vanuit het project bestaan volgens Collij (2012) uit voorwaarden die de politie kan faciliteren, zoals: participeren en samenwerken, voorzien in middelen als informatievoorziening, betrokken worden bij de totstandkoming van beleid/steun, goed communiceren met de burger over relevante onderwerpen, context, de methode waarop het probleem wordt aangepakt en de continuïteit die wordt gegeven aan een project. Burgers zijn bereid een bijdrage te leveren aan de veiligheid, mits hun inzet in verhouding staat tot het resultaat (Ibid., 2012). Daarbij is het van belang dat de overheid, ook als het project op een gegeven moment goed loopt, actief betrokken blijft, omdat er een demotiverende werking vanuit kan gaan als burgers hun vrije tijd aan een project besteden en de overheid niets meer doet (Van Caem, 2008). Goede contacten met de politie en de wijkagent worden eveneens belangrijk gevonden en goede informatiedeling werkt motiverend (Collij, 2012; Versteegh & Hesseling, 2013). Het is daarbij van belang dat burgers ook inbreng hebben in de oplossingen, gelijkwaardig worden behandeld en adequaat worden geïnformeerd (Van Caem, 2008; Collij, 2012; Versteegh & Hesseling, 2013). Wanneer burgers, politie en gemeente met elkaar verschillen over de mate waarin een bepaald probleem zich voordoet, dan is gezamenlijk periodiek schouwen van de wijk aan de hand van vooraf vastgestelde criteria een goed middel, waardoor een gemeenschappelijk beeld van het probleem ontstaat (Van Caem, 2008).

1.3 Resumerend

Het Ministerie van Veiligheid & Justitie is op zoek naar factoren die van belang zijn om te komen tot een effectieve aanpak van woninginbraken. Deze factoren worden in het hoofdonderzoek gezocht binnen de kaders van de B3W-aanpak, een interventiestrategie die drie wetenschappelijk aantoonbaar effectieve veiligheidsstrategieën in zichzelf verenigt. Een van deze effectieve veiligheidsstrategieën betreft burgerparticipatie. Het is binnen de kaders van het hoofdonderzoek interessant om na te gaan onder welke voorwaarden burgerparticipatie bij kan dragen aan een effectieve aanpak van woninginbraken.

Uit de Strategie aanpak criminaliteit 2011 – 2015 van de RKC blijkt dat de politietop zich bewust is van het nut en de noodzaak van burgerparticipatie ten behoeve van de effectiviteit van de opsporing en de veiligheid (Haage & Tersteeg, 2011). Uit de literatuur blijkt eveneens dat burgerparticipatie van toegevoegde waarde is op de veiligheid, mits het op de juiste manier wordt toegepast en voldaan wordt aan de noodzakelijke randvoorwaarden.

1.4 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om door middel van voornamelijk kwalitatief onderzoek meer inzicht te verkrijgen in de manier waarop burgers bij kunnen dragen aan de effectieve aanpak van woninginbraken en onder welke voorwaarden zij daartoe bereid zijn.

1.5 Probleemstelling

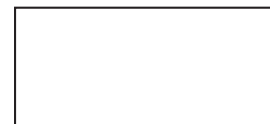
Uit de genoemde doelstelling volgt de volgende probleemstelling:

Op welke manier kan burgerparticipatie bijdragen aan een effectieve aanpak van woninginbraken?

De probleemstelling is geoperationaliseerd aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

1. Op welke manier kunnen burgers bijdragen aan de aanpak van woninginbraken?
2. Welke motieven hebben burgers om bij te dragen aan de aanpak van woninginbraken?
3. Onder welke voorwaarden willen burgers actief bijdragen aan de aanpak van woninginbraken?
4. Wat verwachten politie en burgers van elkaar bij de aanpak van woninginbraken?
5. Wat zijn succes- en faalfactoren voor burgerparticipatie bij de aanpak van woninginbraken?

In de probleemstelling en in het onderzoek zijn begrippen gebruikt die op meerdere manieren zouden kunnen worden geïnterpreteerd. Daarom is in de bijlage (bijlage 1) voor een aantal begrippen een definitie van- dan wel een korte uitleg gegeven over de manier waarop de begrippen in dit onderzoek gelezen dienen te worden.

2 Onderzoeksmethoden

2.1 Verantwoording onderzoeksmethoden

Door middel van voornamelijk kwalitatief onderzoek is getracht meer zicht te krijgen op de voorwaarden waaronder burgerparticipatie effectief bij kan dragen aan de woninginbrakenaanpak. Dit onderzoek bouwt verder op het door Collij (2012) uitgevoerde onderzoek naar de voorwaarden waaronder burgers bereid zijn samen te werken met de politie. In dit onderzoek wordt dan ook de door Collij (2012) doorontwikkelde participatie-as van Bekkers & Meijer (2010) gehanteerd. In het verdere vervolg van dit onderzoek zal overigens worden volstaan met het noemen van het woord 'participatie-as' waarmee dan wordt bedoeld op vorenstaande doorontwikkelde participatie-as van Collij (2012). Tevens zijn de door Collij (2012) benoemde motieven en voorwaarden voor burgerparticipatie in de praktijk getoetst.

Daarnaast werd gedurende het onderzoeksproces geregeld gerefereerd aan enkele door Van der Land et al., (2014) genoemde voorwaardelijke contextfactoren en aandachtspunten, namelijk:

- De sociale samenhang in een buurt in combinatie met de bereidheid die te benutten om problemen aan te pakken.
- Het belang van de aanwezigheid van personen die het verschil kunnen maken.
- Het belang dat betrokken personen representatief zijn voor hun buurt dan wel het belang van draagvlak onder de bewoners voor de gekozen aanpak.
- Het probleem van institutionalisering van burgerparticipatie die enerzijds onontkoombaar is voor de ondersteuning en inkadering van samenwerking, maar anderzijds afbreuk kan doen aan de motivatie en betrokkenheid van burgers.

Aangezien bovenstaande voorwaarden en aandachtspunten gedurende de uitvoering van het onderzoek meermaals ter sprake kwamen, werden ze gaandeweg het onderzoeksproces in de interviews geïntegreerd.

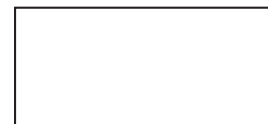
Er is voor het verder bouwen op het onderzoek van Collij (2012) gekozen omdat zij haar onderzoek mede heeft uitgevoerd naar aanleiding van de in de Strategie aanpak criminaliteit 2011 – 2015 (Haage & Tersteeg, 2011) uitgesproken ambitie van de politieleiding om veel meer samen te werken met de burger. Collij (2012) heeft met het oog op deze ambitie onderzocht onder welke voorwaarden burgers bereid zijn samenwerking aan te gaan. Ze heeft daarbij echter gekeken naar cocreatie in brede zin en heeft zich niet gericht op cocreatie ten behoeve van de aanpak van een specifiek veiligheidsprobleem. Collij (2012) heeft gekeken naar vijf verschillende vormen van burgerparticipatie, waaronder één vorm die specifiek gericht was op de aanpak van woningcriminaliteit (Ibid., 2012). Het is daarom de vraag of de bevindingen van Collij (2012) eveneens van toepassing zijn als het gaat om cocreatie dan wel burgerparticipatie ten behoeve van de aanpak van woninginbraken. Collij (2012) beveelt daarom aan dit onderzoek te herhalen, om zo haar onderzoeksbevindingen te verstevigen en te verrijken.

De informatiebehoefte van de deelvragen, waaronder bovenstaande motieven en voorwaarden voor burgerparticipatie, werden geïntegreerd in de topiclijsten die zijn gehanteerd voor de interviews ten behoeve van het hoofdonderzoek. De tijdens het onderzoek gehanteerde topic- en vragenlijsten ten behoeve van de interviews met burgers evenals van politie en netwerkpartners zijn opgenomen in de bijlage (bijlagen 2 en 3).

In tabel 1 is weergegeven aan de hand van welke onderzoekstechnieken het onderzoek is uitgevoerd. Daaronder volgt een korte procesbeschrijving en nadere verantwoording van toegepaste methoden.

	Literatuurverkenning / -onderzoek	Verkenkende gesprekken	Documentanalyse	Interviews	Observatie
Deelvraag 1	X	X	X	X	X
Deelvraag 2	X			X	
Deelvraag 3	X			X	
Deelvraag 4				X	
Deelvraag 5				X	

Tabel 1. Beantwoording deelvragen op basis van onderzoekstechnieken

2.1.1 Procesbeschrijving

Tijdens de uitvoering van het onderzoek zijn op elke onderzoekslocatie in eerste instantie verkennende gesprekken gevoerd waarmee een beeld werd verkregen van vormen burgerparticipatie in de betreffende gebieden. Deze verkennende gesprekken zijn gevoerd met teamchefs, wijkagenten, gemeenteambtenaren en burgers. Tijdens deze gesprekken zijn aanwezige beleidsdocumenten, plannen van aanpak, evaluaties en werkafspraken ten aanzien van burgerparticipatie opgevraagd ten behoeve van een documentanalyse. Daarnaast is aan de hand van deze gesprekken een lijst opgesteld met te interviewen personen. Deze personen werden vervolgens per email op de hoogte gesteld van het onderzoek met het verzoek tot medewerking. Deze email werd opgesteld en verstuurd door een politiemedewerker waarmee het verkennende gesprek was gevoerd, zodat de respondenten wisten dat de lokale politie het onderzoek steunden. Bij de daarop volgende benadering van respondenten, per email of telefonisch, werd vervolgens verwezen naar de introductie-email waarna afspraken voor interviews werden gepland. Het was opvallend dat alle respondenten zeer bereidwillig waren om mee te werken aan interviews. Vervolgens zijn interviews gehouden met in totaal 22 burgers en met 23 politiemedewerkers. In tabel 2¹ is per onderzoekslocatie het aantal uitgevoerde interviews weergegeven.

	Interviews met burgers	Interviews met politiemedewerkers
Leijdal (Reeshof te Tilburg)	7	6
Weerijds (Boeimeer te Breda)	4	7 ¹
Weerijds (Zundert)	4	7
Purmerend (Purmer-Noord)	4	5
Haarlemmermeer (Hoofddorp)	3	5

Tabel 2. Aantal interviews per onderzoekslocatie

2.1.2 Nadere verantwoording onderzoeksmethoden en data-analyse

Bij de beantwoording van de eerste deelvraag is per locatie een beschrijving gegeven van alle op de locaties aanwezige vormen van burgerparticipatie. Deze beschrijvingen zijn gebaseerd op verkennende gesprekken, documentanalyse van aanwezige (beleids)documenten, interviews met burgers en in een geval op participerende observatie. In het kader van documentanalyse zijn aanwezige documenten bekeken op aanwezigheid van burgerparticipatie, werkwijzen en afspraken tussen burgers en overheid. In het geval van participerende observatie is een avond meegelopen met een buurtpreventiegroep in Tilburg tijdens hun werkzaamheden. Vervolgens is elke aanwezige vorm van burgerparticipatie geduid en geplaatst op de participatie-as, waarmee het verband is gelegd met de uitgevoerde literatuurverkenning. Voor het bepalen van de participatiegraad op de participatie-as is in dit onderzoek gekeken naar de mate waarin overheid en burger elkaar nodig hadden bij de totstandkoming en/of uitvoering van de afzonderlijke beleidsfasen. Uiteindelijk zijn de onderzoeksbevindingen gereflecteerd op de onderzoeksbevindingen van Collij (2012).

Ten behoeve van de beantwoording van de tweede en derde deelvraag is ervoor gekozen de reeds in de literatuurverkenning aangehaalde literatuur wat verder uit te diepen om zo een wat bredere theoretische basis en duiding te geven aan de onderzochte motieven en voorwaarden van burgers. Vervolgens is door middel van het afnemen van interviews getoetst welke motieven en voorwaarden golden voor de participerende burgers. Uiteindelijk zijn de uitkomsten van de interviews gereflecteerd op de theorie van Collij (2012) en in mindere mate op Van der Land et al., (2014).

Voor de beantwoording van de vierde en vijfde deelvraag is uitgegaan van uitkomsten van de interviews met zowel burgers als politiemedewerkers. Alle interviews, ook ter beantwoording van de eerdere deelvragen, hebben semigestructureerd plaatsgevonden aan de hand van de reeds eerder benoemde topic- en vragenlijsten in de bijlagen.

De uitkomsten van de interviews zijn middels de topics in eerste instantie op teamniveau met elkaar vergeleken. Vervolgens zijn de onderzoeksbevindingen over het algemeen op abstractieniveau gepresenteerd. Wanneer relevante verschillen werden aangetroffen dan zijn deze op teamniveau

¹ Aangezien onderzoekslocaties Boeimeer en Zundert onder hetzelfde basisteam vallen, zijn de afgenomen interviews van politiemedewerkers zowel voor Boeimeer als voor Zundert gebruikt.

nader geduid en benoemd. Deze bevindingen zijn vervolgens vergeleken met de onderzoeksbevindingen van Collij (2012) waarna op overeenkomsten en verschillen is gereflecteerd.

2.2 Verantwoording selectie onderzoekslocaties en afbakening

Dit deelonderzoek is weliswaar als zelfstandig deelonderzoek uitgevoerd, maar vond zoals geschetst plaats binnen de kaders van het hoofdonderzoek. De selectie van de onderzoekslocaties zijn derhalve primair ingegeven om bij te kunnen dragen aan de informatiebehoefte van het hoofdonderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd in de politie-eenheden Noord Holland en Zeeland West Brabant. In beide politie-eenheden is in samenspraak met experts op het gebied van de B3W-aanpak dan wel de aanpak van woninginbraken een drietal basisteams geselecteerd waarbinnen de B3W-aanpak in meer of mindere mate wordt toegepast en waarbinnen goede resultaten zijn geboekt in het reduceren van het aantal woninginbraken. Op deze wijze zijn de volgende basisteams geselecteerd:

In eenheid Noord Holland

- Haarlemmermeer
- Heerhugowaard
- Purmerend

In eenheid Zeeland West Brabant

- Leijdal
- Weerijs
- Markdal

De selectie van de onderzoekslocaties werd dus niet bepaald door de aanwezigheid van eventuele succesvolle vormen van burgerparticipatie, maar door de toepassing van de B3W-aanpak in combinatie met substantiële reductie van het aantal woninginbraken. Aangezien toepassing van burgerparticipatie een onderdeel uitmaakt van de B3W-aanpak werd de aanwezigheid ervan verondersteld op de betreffende locaties. In de praktijk bleek dat echter niet altijd het geval. In de basisteams Markdal en Heerhugowaard bleek in de praktijk geen sprake van burgerparticipatie, waardoor deze locaties afvielen voor dit deelonderzoek. Binnen basisteam Weerijs bleek echter op twee onderzochte locaties, zowel in gemeente Zundert als in de wijk Boeimeer in Breda burgerparticipatie te worden toegepast. Daarmee kwam het totaal aantal onderzochte locaties op vijf locaties binnen vier basisteams.

3 Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen en onderzoeksresultaten van de deelvragen in afzonderlijke paragrafen per deelvraag weergegeven.

3.1 Vormen van bijdrage

Met de beantwoording van deze vraag is getracht een beeld te geven van de aangetroffen vormen van burgerparticipatie. Hierbij zijn alle op de locatie aangetroffen vormen van burgerparticipatie in het kader van de aanpak woninginbraken beschreven, waardoor geen selectie heeft plaatsgevonden

Voor de beantwoording van deze vraag is gebruik gemaakt van de reeds verantwoorde onderzoeksmethoden: verkennende gesprekken, documentanalyse, interviews en participerende observatie. Tenslotte zijn de bevindingen toegepast op de theorie uit de literatuurverkenning, namelijk op de participatie-as van Collij (2012). Alle op de locatie aangetroffen vormen van burgerparticipatie in het kader van de aanpak woninginbraken zijn hierbij beschreven, waardoor geen selectie heeft plaatsgevonden.

3.1.1 Reeshof (Tilburg)

De Reeshof is een grote wijk aan de westkant van Tilburg met ruim 42000 inwoners, ingedeeld in verschillende subbuurten. In de Reeshof zijn drie vormen van burgerparticipatie aangetroffen, namelijk Buurt-Whatsapp, Buurtpreventie Tilburg en de Buurtent. Hieronder volgt een beschrijving van deze vormen van burgerparticipatie en tevens een plaatsing op de participatie-as.

A. Buurt-Whatsapp

Een inwoner uit de Reeshof in Tilburg nam in het voorjaar van 2014 het initiatief om Buurt-Whatsapp op te zetten ter bevordering van de veiligheid in de buurt. Hij was het aantal inbraken in zijn wijk zat en nam daarom het initiatief door een wijkagent een brief te sturen over zijn plannen. Vervolgens ontstond een samenwerking tussen deze wijkbewoner, de gemeente en de politie. Dit initiatief en de daarop volgende samenwerking tussen burgers, gemeente en politie is door de gemeente vastgelegd in een werkbeschrijving. Hierin zijn werkwijze, voorwaarden en gemaakte afspraken vastgelegd. Deze samenwerkingsvorm heeft geresulteerd in een groot aantal Whatsappgroepen in de wijk Reeshof te Tilburg.

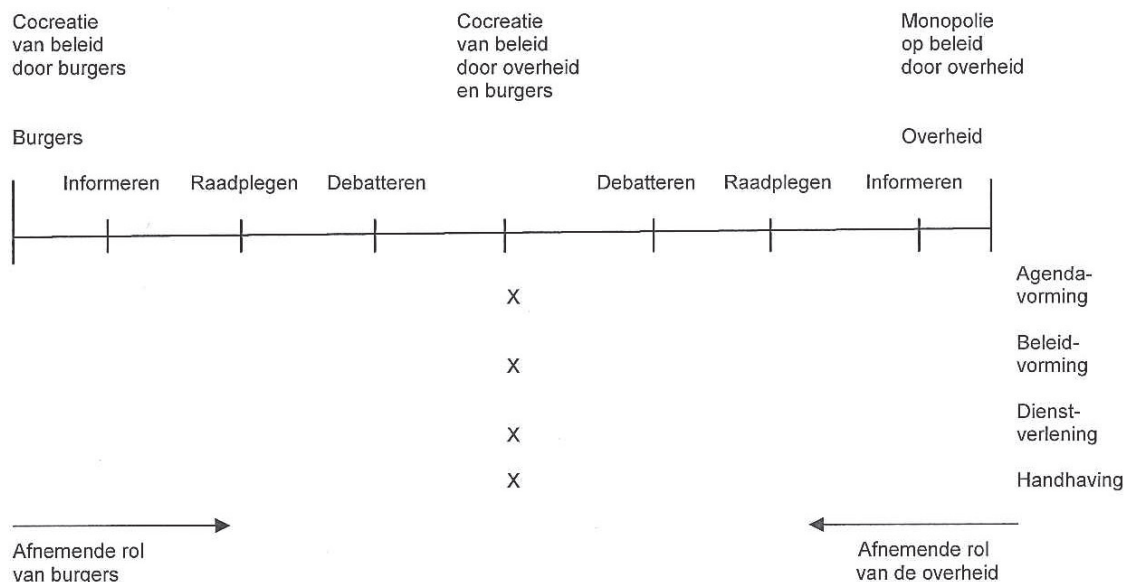
Het is de bedoeling dat er vraag is uit de betreffende buurt om de wijk veiliger te willen maken. Veelal komt dat initiatief voort uit de wijk zelf. Vervolgens maakt de gemeente een afspraak met de betreffende initiatiefnemer(s) om uitleg te geven over de werkwijze en nadere afspraken te maken. Het is een absolute voorwaarde dat er iemand in de initiërende wijk is die zich beschikbaar stelt als coördinator of regisseur van een Whatsappgroep. Als aan deze voorwaarden is voldaan volgt een afbakening van het gebied en kan de wijk, afhankelijk van de grootte ervan ingedeeld worden in groepen. Als er een groepsindeling is gemaakt binnen een geografisch gebied, dan wordt er per groep een adressenbestand gemaakt van adressen op strategische plekken in de wijk. Hierbij valt te denken aan hoekwoningen, woningen aan aan- en afvoerwegen, woningen nabij hotspots, etc. Deze adressenlijst wordt vervolgens door de politie gescreend op bewoners met antecedenten om te voorkomen dat 'verkeerde' mensen in de Whatsappgroep worden opgenomen. De mensen uit de gescreende lijst ontvangen vervolgens een brief van de gemeente waarin ze worden uitgenodigd deel te nemen aan Buurt-Whatsapp. In de brief krijgen ze een korte uitleg over wat zo'n Whatsappgroep inhoudt, dat ze hun eventuele interesse per mail kenbaar kunnen maken bij de gemeente en dat ze bij interesse nadere werkinstructies toegezonden krijgen. De mensen die hun interesse kenbaar maken, krijgen hiervoor een dankbericht en een datum waarop nadere instructies zullen volgen. De geïnteresseerden worden door de regisseur van de Whatsappgroepen in een Whatsappgroep samengevoegd. Een aantal dagen voor de daadwerkelijke activatie van de Whatsappgroep krijgen alle leden van de gemeente een mail met daarin de werkwijze, een foto van de wijkindeling en een korte PowerPoint presentatie. Op de afgesproken dag activeert de beheerder de Whatsappgroep, waarna de groep actief is. Een maand nadat de activering van de groepen een feit is, vindt er een evaluatie plaats met de regiegroep en de coördinatoren van de wijk. Na verloop van drie maanden trekt de gemeente zich terug en fungeert dan slechts als helpdesk in voorkomende gevallen.

De Whatsappgroepen binnen de Reeshof worden beheerd door een beperkt aantal bewoners / deelnemers uit de Reeshof, samengevoegd in een regiegroep. Onder deze regiegroep hangen diverse Whatsappgroepen die zijn samengesteld naar buurt. In een groep zitten ongeveer 40 tot maximaal 100 bewoners, waaronder een of twee coördinatoren. De regiehouders en coördinatoren zien erop toe op dat de inhoud van de berichtgeving over de Whatsapp zakelijk en veiligheidgerelateerd is en dat gemaakte afspraken nagekomen worden.

Door middel van deze app-groepen wordt het aantal ogen en oren in de wijk sterk vergroot hetgeen ten goede kan komen aan de veiligheid. Het is de bedoeling dat deelnemende burgers handelen overeenkomstig de SAAR-methode: Signaleren van verdachte situaties, Alarmeren van de politie via 112, Appen naar de overige leden van de app-groep wat is waargenomen en dat is gealarmeerd en vervolgens worden de relevante app-berichten per mail doorgestuurd naar de politie ten behoeve van het Registreren. Inmiddels maken 2000 buurtbewoners van de Reeshof deel uit van een Whatsappgroep en heeft de Facebook pagina van Buurt-Whatsapp Reeshof ruim 5000 leden. De Whatsappgroepen worden als succesvol ervaren in Tilburg, zowel vanwege de afname van het aantal woninginbraken als door de toename van de veiligheidsbeleving en de sociale cohesie.

Buurt-Whatsapp op de participatie-as

Als de Buurt-Whatsapp geplaatst wordt op de participatie-as dan is deze qua agendavorming in het midden te plaatsen. Enerzijds dienen burgers zelf aan te geven behoefte te hebben aan het opzetten van een Whatsappgroep ten behoeve van de veiligheid van hun buurt. Anderzijds doet de gemeente eveneens aan agendavorming door deze aanwezige interesse aan te wakkeren bij buurtbewoners door hen een brief te sturen om deel te gaan nemen aan Buurt-Whatsapp. De werkwijze van de Whatsappgroepen is in gezamenlijkheid tussen burger, politie en gemeenten tot stand gekomen, waarmee de beleidsvorming eveneens in het midden van de participatie-as is te plaatsen. De facilitering en opzet van de Whatsappgroepen is eveneens een nadrukkelijk samenspel tussen gemeente, politie en initiërende burgers; daarmee is ook de dienstverlening op het midden van de participatie-as te plaatsen. De instandhouding van en informatiedeling over de Whatsappgroepen komt volledig bij de burgers te liggen, maar vindt geen opvolging en grond voor instandhouding als de politie niet adequaat de meldingen opvolgt. Ook daarin is de samenwerking goed verdeeld, waardoor ook handhaving in het midden van de participatie-as te plaatsen is.

Figuur 1. Buurt-Whatsapp op de participatie-as

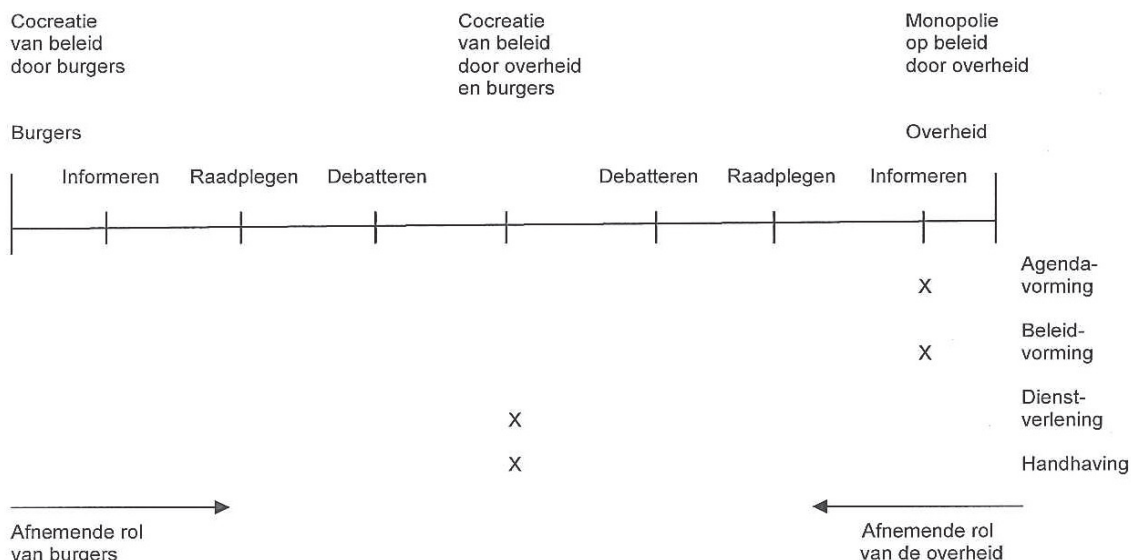
B. Buurtpreventie Tilburg

In de wijk Reeshof in Tilburg zijn burgers al langere tijd actief in buurtpreventieteam; al in 2005 werd BAR (Buurt Actie Reeshof) opgericht door actieve bewoners in de wijk die bij wilden dragen aan de veiligheid en leefbaarheid van de buurt. Zij gingen in herkenbare hesjes per fiets door de wijk en doen dat nog steeds. Sinds enkele jaren heeft gemeente Tilburg het bevorderen van burgerparticipatie expliciet in haar veiligheidsbeleid staan en stimuleert en ondersteunt derhalve het opzetten van buurtpreventieteams. Dat doen ze onder andere door het oproepen van burgers om lid te worden van buurtpreventie door middel van advertenties in plaatselijke media. Mensen worden uitgenodigd zich

op te geven voor buurtpreventie, waarna ze bij interesse worden uitgenodigd voor een voorlichtingsbijeenkomst waarbij vaak leden van reeds bestaande groepen aanwezig zijn voor een voorlichting. In Tilburg zijn inmiddels ruim 250 mensen lid van een dergelijk team. Deze teams vormen de extra ogen en oren voor de politie. De leden van de teams worden gefaciliteerd door de gemeente met onder andere een kledingpakket, een zaklamp, een verplichte basisopleiding en een verzekering. Elk team heeft korte lijnen met de politie doordat de coördinator van elke buurtpreventiegroep directe contacten onderhoudt met de wijkagent. De politie en ook de gemeente voorzien de buurtpreventiegroep periodiek van veiligheidsinformatie, op basis waarvan de buurtpreventiegroep gerichter kunnen rondlopen en toezicht houden. De afspraken zijn dat de leden van de buurtpreventiegroepen niet zelf ingrijpen bij verdachte situaties, maar altijd direct melding doen bij de politie. Sommige buurtpreventieteams hebben het directe nummer van de brigadier van dienst, waardoor ze korte lijnen hebben met de politie voor het geval dat nodig is. Ook met de gemeente zijn korte lijnen, onder andere met de buurtregisseurs en wijkmanagers. De leden van de buurtpreventieteams zijn verder vrij in de invulling en frequentie van de buurtpreventie, maar veel buurtpreventiegroepen zijn meermaals per week en velen zelfs dagelijks zichtbaar in hun wijk aanwezig.

Buurtpreventie op de participatie-as

Als buurtpreventie wordt geplaatst op de participatie-as dan valt op dat het zwaartepunt van de agendavorming en beleidsvorming vooral bij de overheid ligt. De gemeente moedigt bewoners aan deel te nemen aan buurtpreventie, waarbij de kaders van de vorm en de voorwaarden waaraan voldaan moet worden reeds bepaald zijn. De buurtpreventieleden worden dus vooral geïnformeerd. Wel kunnen de buurtpreventieleden via de bestaande korte lijnen met gemeente en politie aangeven waar ze behoefte aan hebben, maar daarvoor rust de verantwoordelijkheid wel bij de burger. Bij zowel agendavorming als beleidvorming is vooral sprake van informeren van de burger vanuit de overheid. Als het gaat om voorwaarden scheppen ten behoeve van de uitvoering, dan is er meer sprake van evenwicht. De gemeente en politie faciliteren en stellen daarmee de buurtpreventieteams in staat hun preventiewerkzaamheden uit te kunnen voeren. De burgers en de overheid hebben elkaar hier nadrukkelijk nodig om de buurtpreventie gaande te houden. Ook bij handhaving is duidelijk sprake van samenwerking. De buurtpreventieteams vormen extra ogen en oren op straat en betrekken de politie en/of gemeente bij constatering van situaties. Zowel in het geval van dienstverlening als handhaving is daarom vooral sprake van cocreatie.

Figuur 2. Buurtpreventie Tilburg op de participatie-as

C. Buurtent

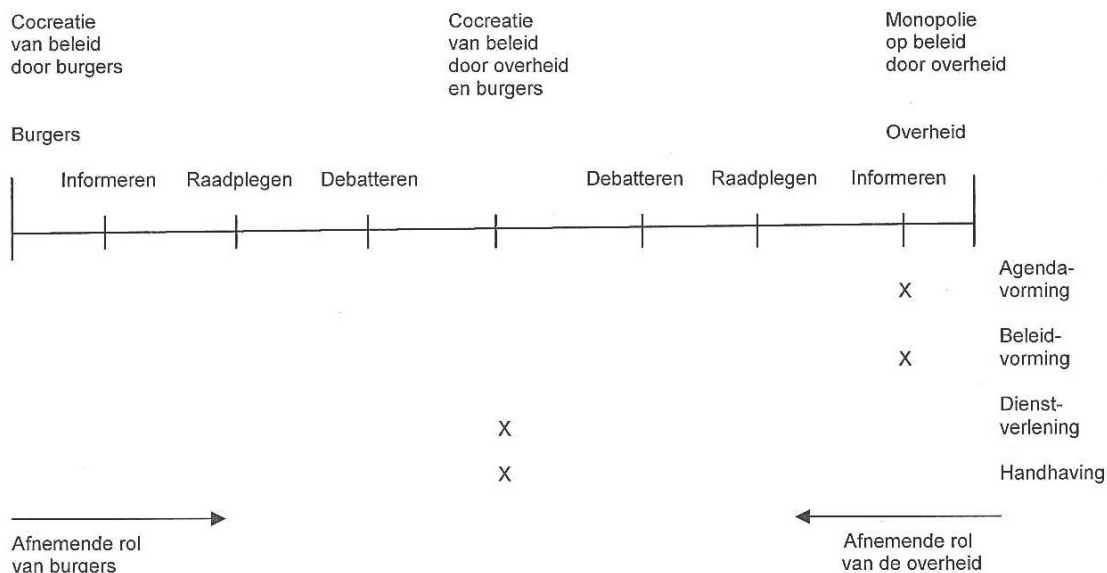
Gemeente Tilburg hanteert ook de inzet van de Buurtent in de bestrijding van woninginbraken. Onder andere uit de literatuur is bekend dat een woninginbraak in een woonomgeving grote kans heeft een vervolg te krijgen in dezelfde woning of in de directe omgeving van die woning. Om bewoners tegen die verhoogde risico te beschermen en tegelijkertijd effectief preventieve maatregelen door te kunnen voeren in de wijk, plaatst de gemeente Tilburg samen met vrijwilligers van buurtpreventie binnen enkele dagen na een inbraak de Buurtent in de wijk. Bewoners uit de directe omgeving van de

woninginbraak ontvangen van de gemeente en de politie een bewonersbrief waarin hen wordt medegedeeld dat er een inbraak in de omgeving heeft plaatsgevonden, hoe deze heeft plaatsgevonden, dat uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat de kans op herhaling groot is en welke maatregelen daartegen te nemen zijn. Vervolgens worden de buurtbewoners uitgenodigd bij de Buurtent waar ze voorlichting krijgen over te nemen preventiemaatregelen, uitgenodigd worden actief bij te gaan dragen aan de veiligheid van de buurt en de mogelijkheid hun woning vrijblijvend te laten scannen op de mate van beveiliging. Vervolgens krijgen ze een vrijblijvend offerteoverzicht waarin wordt getoond welke maatregelen vereist zijn om de woning op het niveau van Politiekeurmerk Veilig Wonen te brengen.

De Buurtent wordt gefaciliteerd en aangestuurd vanuit de gemeente en politie, maar draait vooral op vrijwilligers van buurtpreventie.

Buurtent op de participatie-as

Zowel de agendavorming als de beleidvorming worden grotendeels bepaald door de overheid, waarbij de burgers worden geïnformeerd over de kwetsbaarheid en preventiemogelijkheden. Bij het informeren van buurtbewoners, het uitvoeren van voorlichtingswerkzaamheden en het werven van nieuwe personen voor buurtpreventie, is er meer sprake van een gelijkwaardige rol. De politie en gemeente ondersteunen en faciliteren, maar de vrijwilligers bepalen het besmettingsgebied, bezorgen de brieven, geven de voorlichting en verzorgen de werving. Kortom, hier is sprake van cocreatie.

Figuur 3. Buurtent Tilburg op de participatie-as

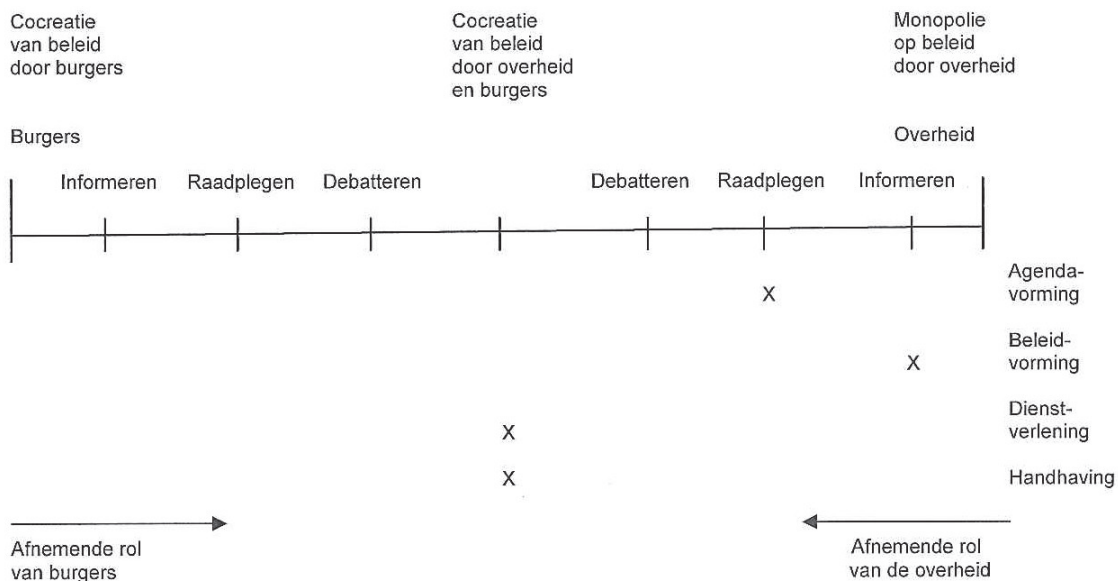
3.1.2 Boeimeer (Breda)

Boeimeer is een wijk in het zuiden van Breda met ongeveer 5000 inwoners. In Boeimeer is een grote groep bewoners actief binnen buurtpreventie. In Breda wordt sinds 2011 steeds vaker gewerkt met buurtpreventie, een methode die de gemeente in de stad uitrolt en stimuleert. De in Breda aanwezige Stadsmariniers of de bewoners zelf kunnen het initiatief nemen tot opzetten van buurtpreventie. Vervolgens wordt eerst een informatiebijeenkomst belegd waar het draagvlak voor buurtpreventie wordt getoetst. Draagvlak onder de bewoners is de belangrijkste voorwaarde. Als er voldoende draagvlak is, wordt een geografisch gebied geselecteerd als subbuurt voor een buurtpreventiegroep. Een buurtpreventiegroep kent een voorzitter die de verbinding vormt tussen leden en instanties. Daarnaast kent elke straat een of meer straatcontactpersonen, zodat zij de verbinding vormen tussen de bewoners en de voorzitter. Alle afzonderlijke leden zijn in beginsel zelf verantwoordelijk eventuele meldingen te doen bij instanties, maar kunnen de voorzitter via hun straatcontactpersoon op de hoogte brengen als zaken niet naar wens opgepakt worden. Periodiek vindt er overleg plaats binnen een buurtpreventiegroep tussen voorzitter en straatcoördinatoren, waarbij afstemming wordt gezocht. Tevens is er periodiek overleg tussen de voorzitters van diverse buurtpreventieteams met instanties als gemeente en politie. De straatcontactpersonen worden periodiek uitgenodigd voor kennisbijeenkomsten en workshops. De politie voorziet de voorzitters regelmatig van veiligheidsinformatie die de voorzitter via de straatcontactpersonen deelt met de

overige leden van de buurtpreventieteams. Het buurtpreventieteam in Boeimeer communiceert vooral met elkaar via de Whatsapp, waarbij de voorzitter waakt voor de inhoud van de communicatie. In Boeimeer vindt geen burgerwacht plaats, de buurtpreventie bestaat voornamelijk uit het gezamenlijk vormen van extra ogen en oren van de politie en van elkaar. Buurtbewoners omschrijven deze variant van buurtpreventie als zeer prettig en waardevol.

Buurtpreventie op de participatie-as

De participatie-as komt nagenoeg overeen met de buurtpreventievorm in Tilburg, alleen op het vlak van agendavorming wordt iets meer gekeken naar de houding van de burgers. De participatiebehoefte wordt als het ware eerst geraadpleegd, voordat wordt overgegaan tot uitrol van buurtpreventie. De beleidvorming is reeds bepaald en wordt aan de burgers medegedeeld tijdens de voorlichtingsbijeenkomst. Vervolgens vindt in de dienstverlening als in de handhaving een samenwerking plaats, waarbij overheid en burger elkaar nodig hebben en elkaar weten te vinden.

Figuur 4. Buurtpreventie Breda op de participatie-as

3.1.3 Zundert

Gemeente Zundert bestaat uit meerdere dorpskernen in een landelijk gebied. In de verschillende woonkernen wordt eveneens burgerparticipatie waargenomen in de vorm van buurtpreventie. De buurtpreventie in Zundert onderscheidt zich van Tilburg en Breda door de grote rol die burgers spelen in het opzetten en continueren van buurtpreventie.

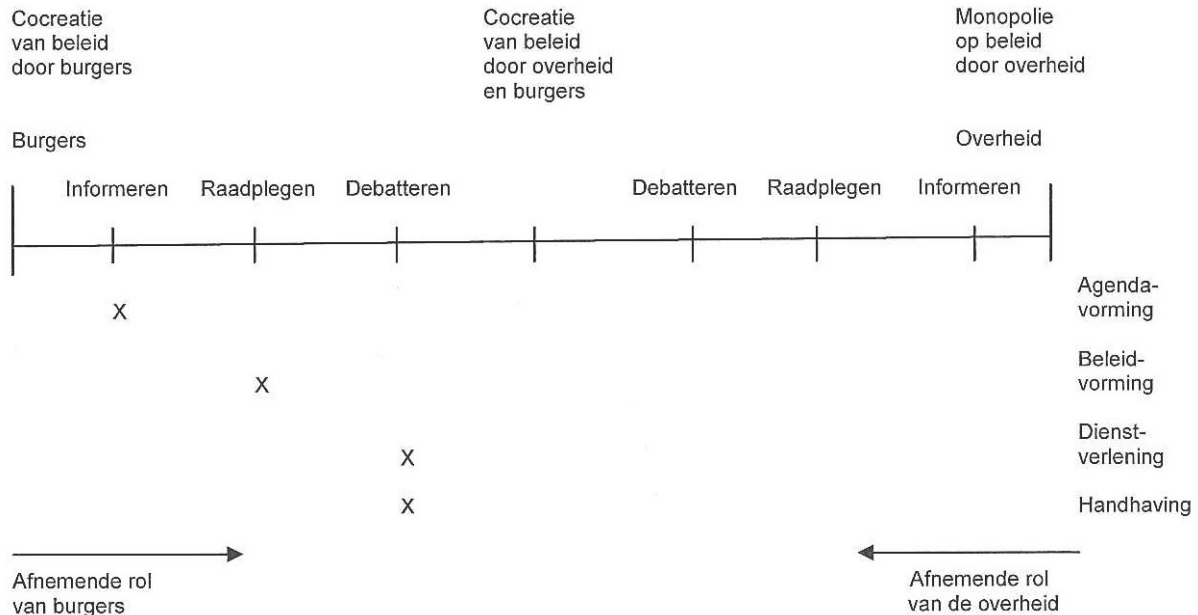
Buurtpreventie is in Zundert ontstaan op initiatief van een bewoner die een aantal maal slachtoffer werd van woninginbraak en het zat was lijdzaam toe te zien. Hij heeft buurtpreventie vrijwel op eigen kracht in de verschillende woonkernen van Zundert van de grond heeft gekregen. Door betrokken bewoners binnen reeds bestaande structuren van de bloemencorso's actief te benaderen met het verzoek of zij buurtpreventie op zouden willen zetten, werd buurtpreventie vrij snel uitgerold. Buurtpreventie wordt in Zundert wel ondersteund door de gemeente en de politie, maar de buurtpreventieteams zijn autonome groepen die zelfstandig beslissen over de vorm en invulling van hun buurtpreventieteams en vooral gedragen worden door de leden.

Bij deze vorm van buurtpreventie ligt de nadruk op het vergroten van het waarnemend vermogen van de politie, alert zijn op eigen en elkaars eigendom en signaleren en melden van verdachte situaties bij de politie. Elke buurtpreventiegroep kent een coördinator die in contact staat met één of meer straatcontactpersonen. Deze straatcontactpersonen vormen weer de schakel naar de overige bewoners en vice versa. Bezoekers van Zundert worden er, net als in Breda en Tilburg overigens, middels straatbordjes op attent gemaakt dat er Buurtpreventie actief is in de wijk.

De buurtpreventieteams hebben onderling, zowel in- als extern periodiek overleg om afstemming te zoeken over de voortgang van het project. De wijkagent kan daarbij aanwezig zijn, maar is dat lang niet altijd. Eens per drie maanden hebben de coördinatoren van de buurtpreventieteams een overleg, waarbij de gemeente en politie ook worden uitgenodigd.

Buurtpreventie op de participatie-as

Op de participatie-as ligt het zwaartepunt in Zundert veel meer bij de burgers. De burgers informeren de overheid over het opzetten van een buurtpreventieteam en raadplegen hen en andere buurtpreventieteams over de werkwijze. Vervolgens faciliteren de gemeente en politie wel enigszins door informatie te verstrekken, vergaderruimte en koffie te faciliteren en desgevraagd materiaal te leveren, maar de burgers zitten de vergadering zelf voor en nodigen gemeente en politie daarbij uit, waarbij de overheid wordt geïnformeerd en met hen gedebatteerd.

Figuur 5. Buurtpreventie Zundert op de participatie-as

3.1.4 Purmer-Noord (Purmerend)

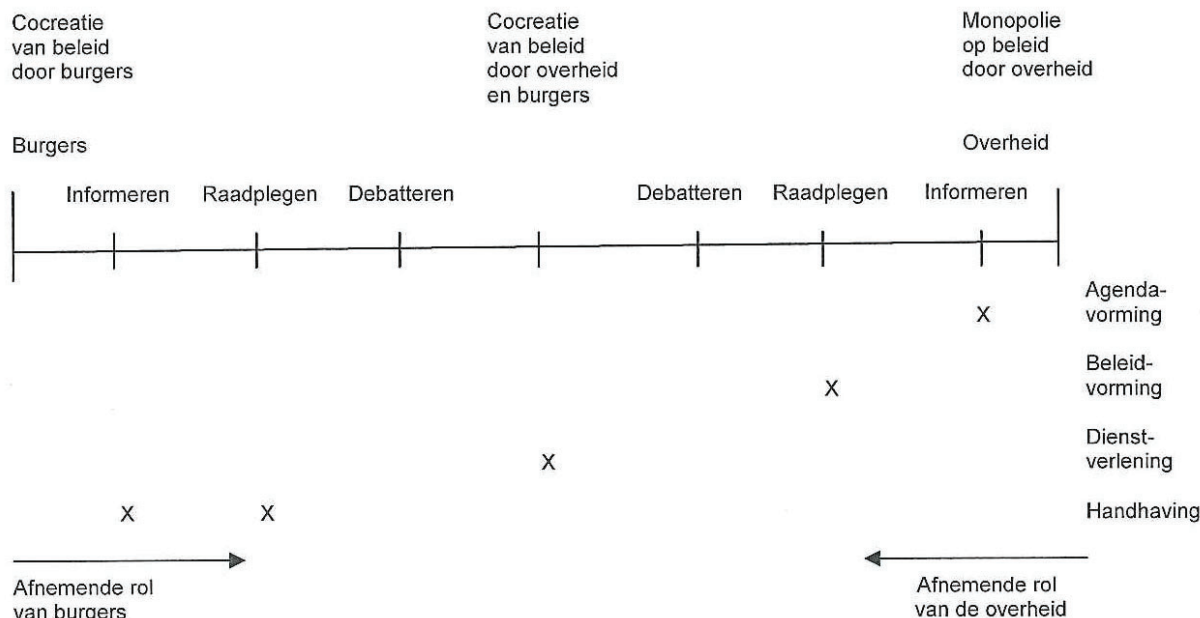
In Purmer-Noord, een woonwijk in Purmerend, is in 2013 het project Ogen en oren door de gemeente en politie uitgerold in het kader van de aanpak van woninginbraken. Alle bewoners die met een e-mailadres bekend waren bij Burgernet hebben een uitnodiging gekregen voor een informatiebijeenkomst over woninginbraken in de wijk. De politie en gemeente hebben een presentatie verzorgd over de actualiteit in de wijk, hebben preventieadviezen gegeven en het project Ogen en oren gelanceerd. Het project is erop gericht extra ogen en oren te mobiliseren in de wijken. De mensen die geïnteresseerd waren, werden door de wijkagenten meegenomen de wijk in om hen met andere ogen te leren kijken naar veiligheidssituaties rondom woningen, met name over hang- en sluitwerk, verlichting, afvalcontainers die als opstap konden fungeren, etc. Vervolgens konden geïnteresseerde burgers zich aanmelden voor het project Ogen en oren.

Burgers die zich hebben aangemeld worden uitgerust met een geel hesje en zaklamp van de gemeente, waardoor ze zichtbaar in de wijk aanwezig kunnen zijn. De deelnemers krijgen geregeld per email of via de eigen website informatie van de politie over waar ze op kunnen letten. Deelnemers kunnen via de site of per email eveneens dingen doorgeven aan de wijkagent. Daarnaast hebben deelnemers verzocht om foldertjes die ze bij woningen door de brievenbus kunnen doen wanneer er onveilige situaties worden geconstateerd. Deelnemers functioneren verder autonoom en worden niet aangestuurd door politie of gemeente; incidenteel wordt samengewerkt tijdens een actiedag. Het project is er primair gericht op preventie door zichtbare extra aanwezigheid, meer bewustzijn onder bewoners voor onveilige situaties, een vergroting van het waarnemend vermogen van de politie, meer alertheid en meldingsbereidheid. Bij verdachte situaties worden de deelnemers geacht de politie te benaderen via 112 of 0900-8844. Bewoners zijn erg te spreken over het project en ook de inbraken zijn substantieel afgenomen, al valt het directe verband tussen de daling en Ogen en oren niet aan te tonen.

Ogen en oren op de participatie-as

Op de participatie-as is Ogen en oren wat betreft agenda- en beleidsvorming vooral vanuit de overheid geïnitieerd, waarbij de burgers zijn geïnformeerd en geraadpleegd op interesse voor deelname aan Ogen en oren. De werkwijze waarop de burgers zouden gaan functioneren is min of

meer in samenspraak tot stand gekomen, zij het op initiatief van de overheid. Qua dienstverlening is er sprake van cocreatie; de overheid en burgers zorgen er gezamenlijk voor dat de randvoorwaarden aanwezig zijn om het project gestalte te geven. Bij handhaving ligt het zwaartepunt bij de burgers, waarbij de overheid wel faciliteert en desgevraagd extra faciliteiten en/of ondersteuning biedt.

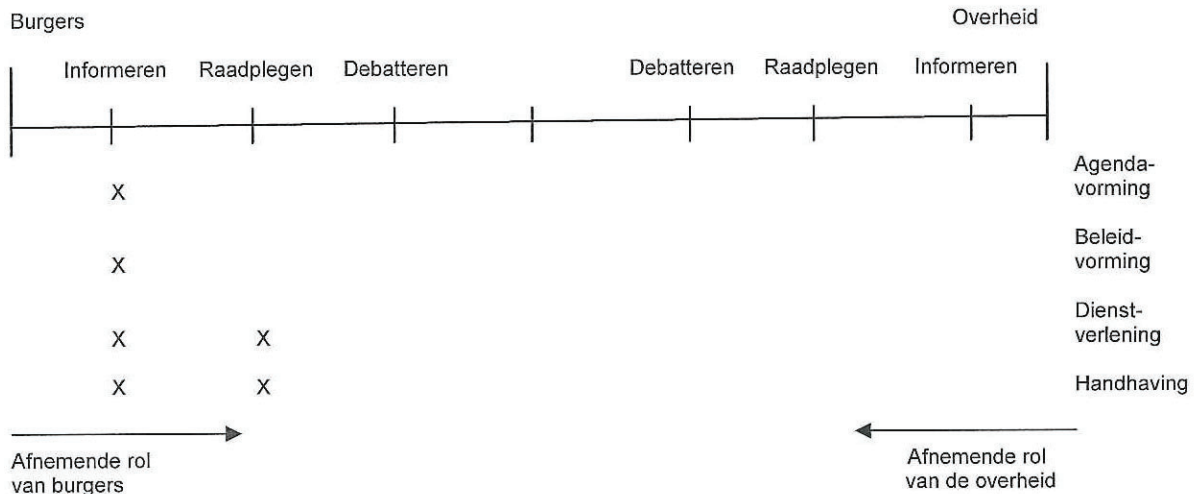
Figuur 6. Ogen en oren Purmerend op de participatie-as

3.1.5 Hoofddorp (Haarlemmermeer)

In Hoofddorp heeft een bewoonster van de Waterwolf, een wijkje in Hoofddorp, zelfstandig besloten een Whatsappgroep op te richten omdat ze zich bewust werd van het aantal woninginbraken in de omgeving. Ze wilde met deze actie bereiken dat mensen meer alert zouden zijn, meer op eigen en andermans spullen zouden letten, eerder zouden melden bij verdachte situaties en de onderlinge betrokkenheid vergroten. Deze bewoonster heeft zelfstandig briefjes door de bus gedaan bij de mensen in de wijk, waardoor meer en meer mensen zich bij de Whatsappgroep aansloten. Inmiddels hebben bewoners uit omliggende straten ook gevraagd mee te mogen doen, waardoor het totaal aantal groepsleden nu omstreeks 80 personen bedraagt. Met de politie zijn afspraken gemaakt over in welke situaties 112 gebeld dient te worden, maar daarbuiten is nauwelijks contact met de politie. Ook de gemeente speelt nauwelijks een rol, al probeert de gemeente wel meer mensen te enthousiasmeren om deel te nemen. In faciliterende zin dragen de politie en gemeente niet of nauwelijks bij.

Hoofddorp op de participatie-as

Op de participatie-as ligt de nadruk in zijn geheel bij de burgers, de overheid wordt slechts geïnformeerd en ten behoeve van de instandhouding van het project en de uitvoering incidenteel bevraagd.

Figuur 7. Hoofddorp op de participatie-as

3.1.6 De literatuur in de praktijk

Collij (2012) stelt in haar onderzoek dat de samenwerkingsvormen tussen burger en overheid vrijwel oneindig zijn waardoor eenduidige conclusies lastig te trekken zijn. Wel valt haar op dat de politie vaak leidend is in de aanpak van criminaliteit, met name bij de agendavorming en handhaving, en bij de dienstverlening en handhaving is veel burgerbetrokkenheid handig (Collij, 2012).

Op de vijf onderzoekslocaties zijn verschillende vormen van burgerparticipatie aangetroffen. Op de meeste locaties is meer collectieve waakzaamheid en meldingsbereidheid georganiseerd. Daarnaast zijn in Tilburg en Purmerend zogenaamde loopgroepen actief die op vrij autonome wijze herkenbaar in de wijk functioneren, ondersteunt vanuit de overheid. Verder is in Tilburg een buurtent actief die in de wijk wordt neergezet na een woninginbraak.

Hoofddorp onderscheidt zich van de andere samenwerkingsvormen vanwege de afwezigheid van samenwerking met de overheid. In Zundert bleek de ervaring van niet adequaat optreden van de politie aanleiding om zelf initiatief te nemen. De agendavorming en beleidsvorming zijn daarom zowel in Hoofddorp als in Zundert door de burgers vervuld. De Whatsappgroep van Tilburg is ook ontstaan op initiatief van een burger, maar wel in nadrukkelijke samenspraak met de overheid waardoor daar eerder sprake was van cocreatie in de agenda- en beleidsvorming.

In zijn algemeenheid valt bij de overige projecten op dat het zwaartepunt in de agendavorming en beleidsvorming juist bij de overheid ligt, waarna bij de dienstverlening en handhaving een verschuiving optreedt richting de burger. Deze projecten ontstonden namelijk vooral op initiatief van de overheid, bijvoorbeeld door mensen te informeren over de actuele onveiligheid in hun buurt, waarmee een prikkel wordt afgegeven en burgers gemotiveerd raken een bijdrage te leveren. Veel burgers blijken niet te zitten wachten op uitgebreide planvorming en willen vooral uitvoeren, maar hebben daarvoor de overheid wel nodig, zij het ondersteunend. De overheid legt vervolgens tenminste een deel van de verantwoordelijkheid van de uitvoering bij de burgers en levert zelf een bijdrage in ondersteuning en facilitering. Deze ondersteuning wordt zeer gewaardeerd en indien afwezig node gemist, zoals in Hoofddorp.

De onderzoeksresultaten komen deels overeen met de bevindingen van Collij (2012), omdat bij een groot deel van de onderzochte projecten het zwaartepunt van de agenda- en beleidsvorming ook bij de overheid ligt. De onderzoeksbevindingen wijken op het gebied van dienstverlening en handhaving af van de bevindingen van Collij (2012), omdat uit dit onderzoek blijkt dat het zwaartepunt van dienstverlening en handhaving veel sterker bij de burgers ligt dan bij de overheid. Deze verschillen vallen vooral te verklaren door het interpretatieverschil van duiding op de participatie-as en de verscheidenheid aan projectvormen. Collij (2012) lijkt vooral de mate van betrokkenheid bij een beleidsfase in tijd/energie mee te laten wegen bij de plaatsing op de as, terwijl in dit onderzoek vooral

per beleidsfase is gekeken naar de mate waarin overheid en burger elkaar nodig hadden bij de totstandkoming en uitvoering van de beleidsfase. Hierbij was tijd/intensiteit niet de doorslaggevende factor, maar vooral mate van noodzakelijke betrokkenheid bij de betreffende beleidsfase. Daarnaast vormt de grote verscheidenheid aan mogelijke samenwerkingsvormen die Collij (2012) eveneens noemt ook een verklaring.

3.2 Motieven van burgers

3.2.1 *Uitdieping literatuur*

Burgers vinden hun motivatie volgens Collij (2012) in publiek belang, groepsbelang, individueel belang, sensatie, grip op eigen veiligheid, het verhogen van de pakkans, saamhorigheidsgevoel, bijdragen aan een veiligere leefomgeving, gevoel van burgerplicht, materieel zelfbelang, intrinsieke motivatie, socialiteit en expressieve waarden.

Collij (2012) baseert de genoemde motieven op eerdere onderzoeken die gedaan zijn naar motieven van burgers voor deelname aan burgerparticipatie. Zo delen Bekkers & Meijer (2010) de motivatie van burgers om samen te werken met de overheid in naar drie categorieën, namelijk gedreven vanuit publiek belang, vanuit groepsbelang of persoonlijk- dan wel individueel belang. In het geval van publiek belang zit de gedrevenheid voornamelijk in het dienen van de algemene zaak, bij groepsbelang staat het belang van de groep centraal en bij individueel belang is het er vooral om te doen om er zelf beter van te worden (Bekkers & Meijer, in Collij, 2012).

Ook de motieven grip op eigen veiligheid, verhogen van de pakkans en sensatie zijn afgeleid van het onderzoek van Bekkers & Meijer (2010). Uit het onderzoek zou zijn gebleken dat burgers graag gevolg geven aan oproepen om bij te dragen aan het oplossen van (in dat geval) overvallen omdat het hun informatie geeft werkwijzen en personen waarop ze zouden moeten letten, waardoor ze zich kunnen prepareren (Bekkers & Meijers, in Collij 2012). Door te participeren krijgen burgers het gevoel meer grip te hebben op hun eigen veiligheid. Daarnaast halen burgers voldoening uit het bijdragen aan het oplossen van misdrijven, zo blijkt uit hetzelfde onderzoek (Ibid., 2012). Verder blijkt dat spanning en sensatie bij burgers om onderdeel uit te maken van de opsporing eveneens een rol speelt om deel te willen nemen aan burgerparticipatie (Ibid., 2012).

De motieven saamhorigheidsgevoel en bijdragen aan een veiligere leefomgeving baseert Collij (2012) op een onderzoek van Johannink (2010) naar motieven voor deelname Burgernet. Burgers krijgen door deelname een gevoel van saamhorigheid en hechten aan alle kleine beetjes die bijdragen aan een veiliger leefomgeving, waaronder deelname aan Burgernet wordt geschaard (Johannink, in Collij, 2012).

Uit een ander onderzoek naar de motivatie van burgers om zich aan te melden voor Burgernet, van Van der Vijver, Johannink, Overal, Slott, Vermeer, Van der Werff, Willekens & Wisman (2009), blijkt dat burgers vooral mee gaan doen omdat zij vinden dat burgers een bijdrage horen te leveren aan de veiligheid (Van der Vijver et al., in Collij, 2012). Hierop heeft Collij (2012) het motief burgerplicht gebaseerd.

De motieven materieel zelfbelang, intrinsieke motivatie, socialiteit en expressieve waarden heeft Collij (2012) gebaseerd op een onderzoek van Alford (2009). Collij stelde in haar onderzoek echter vast dat deze motieven in haar optiek te verbinden zijn aan de eerder aangehaalde motieven, zoals expressieve waarden aan plichtsgevoel en materieel zelfbelang aan eigen belang. Collij (2012) heeft de motieven in haar onderzoek derhalve teruggebracht tot: eigen belang, groepsbelang, publiek belang, sensatie, saamhorigheidsgevoel, verantwoordelijkheid voor criminaliteitsbestrijding / burgerplicht, bijdragen aan een veiligere leefomgeving en grip op eigen veiligheid / criminaliteit.

Op basis van haar onderzoeksbevindingen concludeert Collij (2012) dat burgers verschillende motieven hebben. Ze kunnen handelen vanuit eigen belang waarbij zij zelf last ondervinden van bijvoorbeeld woninginbraken, maar er kan ook sprake zijn van publiek belang waarbij de burger zich wil inzetten voor een veiliger samenleving (Ibid., 2012). Collij stelt echter vast dat elke burger meer dan één motief heeft voor samenwerking, bijvoorbeeld een concreet probleem willen aanpakken en tegelijkertijd bijdragen aan lastenverlichting voor de politie (Ibid., 2012).

3.2.2 Motieven van participanten

Uit de gehouden interviews blijkt dat persoonlijk belang bij vrijwel alle respondenten direct of indirect de boventoon voert. Het meest gehoorde argument is bijdragen aan de eigen veiligheid dan wel die van de wijk of buurt. Grip hebben op de eigen veiligheid of criminaliteit vindt men een te groot woord, wel is die behoefte er maar grip of controle heb je nooit. Men wil wel graag bijdragen aan de veiligheid en de bestrijding van de criminaliteit. Ook sociale argumenten als gezelligheid en andere mensen leren kennen worden een aantal keer genoemd en vallen onder persoonlijk belang, evenals zichzelf nuttig voelen en goed voor de gezondheid.

Door de helft van de respondenten wordt aangegeven dat het persoonlijke belang ondergeschikt is aan het groepsbelang, men vindt de wijkveiligheid belangrijker dan de eigen veiligheid op zich. Aangezien de wijkveiligheid direct raakt aan de eigen veiligheid, is het echter de vraag in hoeverre dat beoogde groepsbelang is los te koppelen van persoonlijk belang. Algemeen belang wordt vrijwel niet genoemd, hooguit in relatie tot het meedoen vanuit een burgerplicht.

In zijn algemeenheid vindt men burgerplicht een te zware benaming, maar geeft men wel aan zich verantwoordelijk te voelen voor de veiligheid in de wijk en zou men toejuichen als iedereen het meer als gezamenlijke verantwoordelijkheid ziet. Enkele respondenten geven expliciet aan dat je een verantwoordelijkheid hebt om mee te doen als er een veiligheidsprobleem is.

"Als je ziet dat er wat aan de hand is, moet je er zelf ook wat aan willen doen. Anders moet je niet zeuren."

Het zoeken van spanning en sensatie is slechts voor drie respondenten een deelmotief. Het betreft mannen die deel uitmaken van een buurtpreventiegroep die geregeld zichtbaar in de wijk aanwezig is.

Saamhorigheidsgevoel is voor vrijwel alle respondenten geen doel op zich, maar vooral een prettige bijkomstigheid en/of gevolg van de burgerparticipatie. Voor een aantal respondenten, met name voor een viertal vrouwen wordt saamhorigheidsgevoel wel als een expliciet motief genoemd.

"Ik zou het pijnlijk vinden om in een wijk te wonen waar geen saamhorigheidsgevoel aanwezig zou zijn. Ik vind dat erg belangrijk."

De bevindingen en de literatuur

Burgers die participeren in een van de aangetroffen projecten hebben verschillende redenen om mee te doen. Dit komt overeen met de bevindingen van Collij (2012) dat burgers meer dan een reden hebben voor samenwerking.

Veruit het meest gehoorde motief is echter bijdragen aan en/of meer grip hebben op de eigen veiligheid of die van de wijk. De deelnemende burgers hebben vrijwel allemaal direct of indirect last gehad van woninginbraak of zijn erop geattendeerd dat deze problematiek in hun wijk speelde. Dit lijkt erop te duiden dat burgers primair bijdragen vanuit een behoefte aan de eigen- of wijkveiligheid waarop ze in hun beleving invloed kunnen uitoefenen; daarmee dienen ze in eerste instantie een persoonlijk belang. Deze bevinding komt niet helemaal overeen met de bevindingen van Collij (2012) die stelt dat burgers ook bij willen dragen vanuit publiek belang. Het verschil dat burgers in dit onderzoek primair vanuit eigen belang en secundair vanuit groepsbelang of publiek belang deelnemen, ligt mogelijk in de criminaliteitsvorm van woninginbraken en het feit dat vrijwel alle burgers (in)direct last hebben van de woninginbraken. Mensen voelen zich daardoor wellicht directer en sterker bedreigd, waardoor persoonlijk belang gaat prevaleren. In het onderzoek van Collij (2012) is immers maar een project onderzocht die was gericht op woninginbraken.

3.3 Voorwaarden voor burgers

3.3.1 Uitdieping literatuur

In de literatuurverkenning is reeds kort benoemd dat Collij (2012) de voorwaarden waaronder burgers bereid zijn deel te nemen aan burgerparticipatie indeelt naar voorwaarden vanuit de burger en

voorwaarden vanuit het project (Collij, 2012). De voorwaarden vanuit de burger zijn opgesplitst naar de burger in relatie tot zijn omgeving en de motieven van de burger (Ibid., 2012). De motieven van de burger zijn reeds door middel van deelvraag 2 onderzocht en beantwoord.

Voorwaarden in relatie tot omgeving

In relatie tot zijn omgeving onderscheidt Collij (2012) in de literatuur de persoonlijke betrokkenheid van de burger bij bepaalde vormen van criminaliteit, kritiek op de werkwijze van de politie, de aanwezigheid van criminaliteit in de wijk en het ondervinden van overlast van deze criminaliteit (Ibid., 2012).

Deze voorwaarden in relatie tot de omgeving baseert Collij (2012) onder anderen op het reeds aangehaalde onderzoek van Bekkers & Meijer (2010). Zo zouden burgers die participeren door het geven van tips omtrent misdrijven, vaak persoonlijke betrokkenheid hebben bij het misdrijf (Bekkers & Meijers, in Collij, 2012).

Participatiebereidheid kan volgens Scholte (2008) direct voortkomen uit een voortdurende of plotseling opkomende ervaring van concrete vormen van criminaliteit in de eigen woonomgeving (Scholte, in Collij, 2012). Deze directe eigen ervaring van overlast ligt volgens Collij vermoedelijk ook dicht aan tegen de door Bekkers & Meijer (2010) aangehaalde persoonlijke betrokkenheid (Collij, 2012).

Vervolgens refereert Collij aan een onderzoek van Van Stokkum & Toenders (2010), waaruit blijkt dat samenwerking tussen burgers en politie ook voort kan komen uit kritische houding ten aanzien van het functioneren van de politie (Van Stokkum & Toenders, in Collij, 2012). Een kritische houding jegens (het functioneren van) de politie kan leiden tot een activistische houding en daarmee tot burgerparticipatie (Ibid., 2012).

Uiteindelijk blijkt uit de onderzoeksbevindingen van Collij dat burgers die participeren zich sterk verbonden voelen met de wijk waarin het project plaatsvindt, overlast of criminaliteit in de wijk ervaren waartegen ze actie willen ondernemen en zowel positieve als negatieve gevoelens over de politie hebben (Collij, 2012). Volgens Collij is het interessant te constateren dat burgers die zelf een project zijn gestart een zeer negatief zijn over de politie (Ibid., 2012).

Voorwaarden vanuit het project

De voorwaarden vanuit het project bestaan volgens Collij (2012) uit voorwaarden die de politie kan faciliteren, zoals: participeren en samenwerken, voorzien in middelen als informatievoorziening, betrokken worden bij de totstandkoming van beleid/steun, goed communiceren met de burger over relevante onderwerpen, context, de methode waarop het probleem wordt aangepakt en de continuïteit die wordt gegeven aan een project. Collij (2012) baseert deze voorwaarden op onderzoeken die zijn uitgevoerd door Gelders, Brans, Maesschalck & Colsoul (2009 en 2010).

Het is volgens Gelders et al., (2009 en 2010) in het geval van participatie en samenwerking van belang dat burgers zich betrokken voelen bij het project, er wordt belang gehecht aan partnerschap, wederkerigheid, gelijkwaardigheid en serieus genomen worden (Gelders et al., in Collij, 2012). Collij concludeert dat burgers het van belang vinden de politie te kennen en contact met de wijkagent te hebben (Ibid., 2012).

In het geval van middelen gaat het over het belang van het voorhanden zijn van voldoende personen, faciliteiten, ondersteuning, etc. (Ibid., 2012). Burgers raken hierdoor geprikkeld hun inzet te vervolgen (Ibid., 2012).

Bij betrokkenheid bij beleid, steun voor participatie gaat het vooral over de ruimte en vrijheid die wordt ervaren om bij te dragen aan beleidvorming, de mate waarin burgers een bepaalde mate van autonomie krijgen van de overheid en het initiatief bij hen komt te liggen (Ibid., 2012).

Bij de voorwaarde communicatie gaat het onder andere om het belang dat burgers hechten aan duidelijke communicatie over het project, het doel van het project, de verwachtingen en rollen, maar ook over de resultaten en uitkomsten van het project (Ibid., 2012). Burgers willen weten wat er gebeurt met hun inzet/informatie, de communicatie daarover vinden ze belangrijk (Ibid., 2012).

Bij de voorwaarde context gaat het onder andere over de vraag in hoeverre het probleem geschikt is om aan te pakken middels burgerparticipatie; projecten die zijn ontstaan vanuit een behoefte uit de praktijk zijn aantrekkelijker voor burgers om aan mee te doen (Ibid., 2012). Daarnaast wordt in dit kader gewezen op het belang van de onderlinge relaties van samenwerkende burgers binnen het project, maar ook de mate van binding met hun buurt (Ibid., 2012).

Bij methode gaat het er onder andere om of de toegepaste vorm van burgerparticipatie aansluit bij het probleem en bij de doelgroep, in hoeverre het project toegankelijk is voor iedereen die erbij betrokken is, de vraag of en in hoeverre burgers al in een vroeg stadium betrokken zijn bij het opzetten en bedenken van het project, etc. (Gelders et al., in Collij, 2012). Volgens Collij nemen burgers ook deel aan projecten wanneer zij sceptisch zijn in hun verwachtingen van het project (Ibid., 2012).

Als laatste voorwaarde wordt continuïteit genoemd; hierbij gaat het over de vraag wat er gebeurt als het project zou stoppen, of en in welke mate het probleem dan opgelost zou zijn, etc. (Ibid., 2012).

3.3.2 Voorwaarden in relatie tot omgeving

Uit de interviews blijkt dat voor vrijwel alle respondenten het direct of indirect last hebben van woningcriminaliteit de reden om deel te nemen aan projecten. Twee respondenten zijn een of meermaals slachtoffer geweest van woninginbraak, negen respondenten hebben het meermaals in de directe woonomgeving meegemaakt en de overige respondenten zijn erop geattendeerd door buurtbewoners of politie/gemeente. Het bewustzijn van de aanwezigheid van deze onveiligheid in combinatie met de mogelijkheid daar zelf wat aan te kunnen doen, is voor veel mensen een belangrijke aanleiding om mee te doen. Voor respondenten uit Zundert speelde naast de woningcriminaliteit nog de waarneming van andere vormen van criminaliteit, het wonen in een buitengebied in combinatie met het niet of nauwelijks zien van de politie.

In Zundert vormde de waarneming van verschillende vormen van criminaliteit in combinatie met de ervaring van afwezigheid van adequate opvolging van de politie de aanleiding om buurtpreventie op te starten. Niet voor alle respondenten uit Zundert gold dat zij direct een negatief beeld hadden over de politie, maar veelal wel een abstract of geen beeld. Voor de overige projecten gold dat er over het algemeen al een overwegend positief beeld over de politie bestond. Wel geldt voor alle respondenten dat hun mening over de politie positief is ontwikkeld sinds de samenwerking met de politie.

"Mijn mening over de politie was al goed, maar nu ik met ze samenwerk is mijn waardering alleen maar toegenomen."

Dat positieve beeld leidt volgens de respondenten in een betere verstandhouding, meer vertrouwen en de neiging om eerder informatie met de politie te delen, ofwel ook een hogere meldingsbereidheid.

Uit veel gesprekken met respondenten bleek dat hun sociale betrokkenheid op de wijk een belangrijke rol speelde in hun overweging bij te willen dragen. Desgevraagd gaven vrijwel alle respondenten aan dat de deelnemende participanten representatief waren voor de inwoners van de wijk en dat er veel draagvlak voor de projecten bestond in de woonwijken. In bepaalde wijken van Tilburg, in Purmerend en Zundert vonden de respondenten al dat er in hun wijk sprake was van onderlinge sociale betrokkenheid, maar sinds de projecten zijn gaan lopen zien vrijwel alle respondenten een toename van die sociale samenhang, hetgeen algemeen als zeer prettig en welkom wordt getypeerd.

Tenslotte zijn de respondenten unaniem in hun oordeel dat aanjaagfiguren een cruciale rol spelen bij het opstarten en welslagen van het project. Vrijwel overal verwacht men dat bij het wegvallen van deze bepalende aanjaagfiguren dat de animo onder de participanten minder zal worden en zelfs dat projecten uiteindelijk zullen stoppen.

"Mensen als Ed en Sandra zijn erg belangrijk. Je kunt met ze sparren, ze geven je adviezen en ze motiveren je. Als zij ermee zouden stoppen, kan ik me voorstellen dat ik misschien ook zou afhaken."

Dat een aanjaagfiguur cruciaal is, vindt iedereen. Er wordt verschillend gedacht over de vraag of zo iemand een burger moet zijn of dat het ook vanuit instanties kan worden aangejaagd. In Zundert vindt men, evenals enkele respondenten uit Tilburg en Purmerend, dat het burgers moeten zijn omdat het anders teveel geformaliseerd wordt en het vrijwilligerskarakter er vanaf kan gaan. De overige respondenten zijn van mening dat het zowel een burger als een professional zou kunnen zijn.

De bevindingen en de literatuur

Uit dit onderzoek blijkt dat vrijwel alle participanten zelf direct of indirect woningcriminaliteit of andere criminaliteitsvormen in hun wijk ondervonden. De participanten die zich daar minder van bewust waren, werden hierop geattendeerd door medebewoners en/of door de overheid, wat op die manier leidde tot bewustzijn van het criminaliteitsniveau in hun wijk. Deze bevinding komt overeen met de bevinding van Collij (2012). In tegenstelling tot de bevindingen van Collij (2012) vormen voor veel

deelnemers de onveiligheidsgevoelens juist wel een belangrijk motief voor deelname dan wel voor het initiëren van een project.

Collij (2012) stelt in haar onderzoek dat participerende burgers geen eenduidige gevoelens hebben over de politie, maar dat opvalt dat initiërende burgers zeer negatief zijn over de politie. Daarnaast stelt ze dat onveiligheidsgevoelens niet leidend zijn voor participatie (Ibid., 2012). Dit komt niet overeen met onderzoeksbevindingen. In Zundert was bij de initiator in eerste instantie zeker sprake van onvrede over de politie, maar het was wel in combinatie met onveiligheidsgevoelens. De andere subgroepen in Zundert hadden niet direct een negatief beeld over de politie, maar de geschetste onveiligheid vormde voor hen dé aanleiding ook te starten. In Tilburg kwam het initiatief voor het opstarten van een Whatsappgroep bij de initiërende een burger eveneens voort uit onveiligheidsgevoelens en vormde onvrede over de politie in het geheel geen motief bij de initiator. Sterker nog, hij had een positief beeld over de politie.

Voor vrijwel alle onderzoekslocaties gold dat samenwerking met de politie een positief gevolg had voor de mening over de politie. Mensen gaven aan meer vertrouwen in de politie te hebben, eerder de neiging te hebben informatie met hen te delen omdat de politie nu een gezicht had en dat de meldingsbereidheid hierdoor vergroot werd. Dit is een interessante bevinding aangezien uit in de probleemverkenning aangehaalde literatuur blijkt dat meldingsbereidheid ontzettend van belang is voor de heterdaadkracht van de politie, omdat circa 85% van de aanhoudingen op heterdaad voortkomt uit een melding van de politie. Kennen en gekend worden zou dus een positief gevolg kunnen hebben voor de meldingsbereidheid en daarmee voor de heterdaadkracht.

Uit het onderzoek bleek voorts dat participanten zich over het algemeen zeer betrokken voelen met hun wijk en dat de daarmee samenhangende verantwoordelijkheidsgevoelens jegens de wijk bijdragen aan de participatiebereidheid. Dit komt overeen met de bevindingen van Collij (2012), maar ook met een door Van der Land et al., (2014) genoemde voorwaardelijke contextfactor, namelijk de mate van sociale samenhang in een wijk en de bereidheid die te benutten.

Vrijwel alle respondenten constateren dat de projecten een positief gevolg hebben op de sociale cohesie in de wijk, wat door vrijwel iedereen wordt omarmd als gunstig neveneffect. Daarbij geven deelnemers vrijwel unaniem aan dat deelnemende burgers representatief zijn voor de wijk en dat er veel draagvlak bestaat in de wijk voor de projecten, een belangrijk aandachtspunt volgens Van der Land et al., (2014). Voorts bestaat er unanimititeit over de cruciale rol die aanjaagfiguren spelen in het opzetten en in stand houden van een project, of dat nu een burger dan wel professional betreft. Ook deze bevinding komt overeen met een door Van der Land et al., (2014) genoemde voorwaardelijke contextfactor voor burgerparticipatie.

3.3.3 Voorwaarden vanuit het project

In Tilburg, Breda en Purmerend zijn mensen erg te spreken over de samenwerking met de politie en gemeente. Mensen geven aan zich serieus genomen te voelen, zich door gemeente en/of politie betrokken te voelen, zich gesteund, gewaardeerd en gezien te voelen door gemeente en politie. Respondenten geven expliciet aan hier veel waarde aan te hechten. In Zundert was de ervaring niet serieus genomen te worden door de politie juist de aanleiding om het project te starten. Inmiddels gaat het daar veel beter, klinkt er steeds meer waardering voor de politie en wordt de samenwerking met de politie zelfs als cruciaal gezien.

"De samenwerking met de politie is essentieel. Zonder hun steun gaat het niet en sterft het project een stille dood."

In Hoofddorp ervaart men de steun van de politie en gemeente niet of nauwelijks en wordt deze steun niet gemist. Alle burgers hechten waarde aan de steun van de politie/gemeente. Het geeft het gevoel er niet alleen voor te staan en het gevoel van waardering en samenwerking met de politie werkt voor veel mensen motiverend.

Als het gaat over middelen en faciliteiten wordt vooral belang gehecht aan goede informatievoorziening vanuit de politie. Overige middelen worden wel gewaardeerd, maar zijn ondergeschikt aan informatie en worden vooral gezien als blijk van waardering en bevestiging van steun vanuit de overheid. In Tilburg en Purmerend waar loopgroepen actief zijn, wordt wel wat meer

waarde gehecht aan overige faciliteiten zoals hesjes, zaklampen, etc. dan op de overige locaties. Ondanks dat informatievoorziening vrijwel overal belangrijk wordt gevonden, wordt het nut en meerwaarde van de verstrekte informatieproducten niet overal evengoed gezien.

Op alle locaties, afgezien van Hoofddorp, vindt periodiek overleg plaats tussen burgers en politie en/of gemeente. Respondenten worden weliswaar niet volop betrokken bij beleidsvorming, maar ervaren wel voldoende inspraakmogelijkheid, voelen zich gehoord en serieus genomen. Vanuit Zundert, Tilburg en Purmerend geven respondenten aan het vooral belangrijk te vinden dat gemeente/politie het project faciliteert en ondersteunt, zodat ze binnen bepaalde kaders autonoom kunnen handelen. Betrokkenheid wordt gewaardeerd en zelfs verlangd, maar de regierol wil men graag in eigen hand houden.

De communicatie is, wederom afgezien van Hoofddorp, over het algemeen goed voor elkaar volgens de respondenten. Serieus genomen worden, korte lijntjes met de politie/gemeente en geïnformeerd worden over meldingen en de afloop ervan wordt belangrijk gevonden. In Tilburg, Breda en Purmerend gaat dat naar tevredenheid. In Zundert is het project als gezegd ontstaan vanuit onvrede, maar zit er wel duidelijk groei in de tevredenheid over de communicatie. In Hoofddorp is er nagenoeg geen sprake van communicatie met instanties. Respondenten van alle locaties zijn van mening dat de politie wel kan verbeteren in terugkoppeling geven aan de melder naar aanleiding van een melding.

Respondenten geven aan dat het bewustzijn van onveiligheid, al dan niet door eigen bevinding of aangereikt door instanties, een belangrijke prikkel vormt voor deelname aan projecten. Deze prikkel, in combinatie met facilitering en steun vanuit instanties, mensen die zich betrokken voelen bij hun wijk en bereid zijn wat voor hun wijk te doen, vormt een goede context voor burgerparticipatie. Veel respondenten zijn van mening dat burgerparticipatie overal van de grond kan komen, mits de juiste mensen benaderd worden.

"De kaders worden bepaald door de professional. Maar het heet niet voor niets burgerparticipatie, dat geeft al aan dat het uit zou moeten gaan van de burger."

Volgens respondenten bestaat er geen vaste methode en moet de vrijheid worden genomen de methode af te stemmen op de lokale behoefte en de veiligheidssituatie. Een enkele respondent vindt dat de burgers teveel in een keurslijf worden gedrukt door de overheid.

Voor de continuïteit van het project hechten vrijwel alle respondenten aan de samenwerking met de politie. Velen zien hun rol als cruciaal, een enkeling denkt dat het project wel verdergaat als politie/gemeente zich zal terugtrekken. In Zundert is het project ontstaan vanuit onvrede over het aandeel van de politie, daar wordt de rol van de politie dan ook belangrijk gevonden. In Purmerend is men van mening dat het erg jammer zou zijn als de politie zich zou terugtrekken, maar veronderstelt men dat het project wel verdergaat, mits voldoende mensen blijven meedoen. In Hoofddorp draait het project al volledig op de burgers. Men is er overal van overtuigd dat stopzetten van het project zal leiden tot achteruitgang van de veiligheid. Ook worden afname van onderlinge betrokkenheid, verhouding met de politie en daarmee samenhangende meldingsbereidheid genoemd.

De bevindingen en de literatuur

De bevindingen van dit onderzoek komen grotendeels overeen met de bevindingen van Collij (2012) wat betreft participatie en samenwerking, middelen, betrokkenheid/steun en communicatie. Burgers hechten aan de samenwerking met, en steun en waardering van de overheid, waar het niet wordt ervaren daar wordt het gemist. Informatievoorziening wat betreft criminaliteit in de wijk wordt als belangrijk voorwaardelijk middel gezien op alle locaties. Hoewel goede informatievoorziening belangrijk wordt gevonden, voorziet de bestaande voorziening niet overal aan de behoefte en/of wordt het nut er niet van gezien. De communicatie kan op dat vlak worden verbeterd, wat overeenkomt met de bevindingen van Collij (2012). Verder zijn veel respondenten van mening dat er ruimte voor verbetering is aangaande terugkoppeling n.a.v. een gedane melding.

Overige middelen/faciliteiten worden wel gewaardeerd, maar worden vooral als extra steun/waardering vanuit de overheid gezien. Aan steun wordt dus erg gehecht, maar ook aan een bepaalde mate van autonomie. Burgers willen samenwerking met en steun van de overheid, maar willen wel vrijgelaten worden in de uitvoering. Deze bevinding raakt wederom aan de door Van der Land et al., (2014) genoemde gevaren van institutionalisering van burgerparticipatie.

In tegenstelling tot de bevinding van Collij (2012) dat burgers ontevreden zijn over de politie en de manier waarop zij problemen aanpakt, heeft de meerderheid van de respondenten een positief beeld over de politie. Alleen in Zundert vormde het oorspronkelijk negatieve beeld over de politie mede een grond voor opstarten van het initiatief, maar niet bij alle leden. In Hoofddorp bestaat geen samenwerking tussen politie en burgers; onvrede over de politie speelt daar slechts deels een rol. Over het algemeen lijkt een redelijk tot positief beeld over de politie juist bij te dragen aan participatiebereidheid. De ervaring van onveiligheidsgevoelens vanwege aanwezigheid van woninginbraken en andere criminaliteitsvormen in combinatie met het ervaren van steun en waardering vanuit de overheid, vormen in veel gevallen de juiste context om burgerparticipatie met succes te starten en te continueren. Wel is het daarbij van belang mensen te benaderen die betrokken zijn op hun wijk en een aanjaagfunctie kunnen vervullen. Het is van belang dat participanten geloven in de gehanteerde methode. Deze methode kan in samenspraak worden vastgesteld, maar wederom wordt gerefereerd aan de behoefte aan bepaalde autonomie en vrijheid.

Evenals Collij (2012) vaststelt, hechten de participanten aan de samenwerking met en steun van de politie in het kader van continuering van het project. Ze hebben het gevoel zo bij te dragen aan de veiligheid in hun wijk.

3.4 Wederzijdse verwachtingen van politie en burgers

Met de beantwoording van de vraag over wederzijdse verwachtingen is geprobeerd inzicht te geven in bestaande verwachtingen enerzijds, maar ook in eventuele verbetermogelijkheden en -behoefte. Op deze manier kon mogelijk inzicht worden gekregen in eenvoudige en/of cruciale verbeterbehoeften.

3.4.1 Verwachting politie van burgers

Aan geïnterviewde politiedewerkers is gevraagd wat zij vinden dat de politie van de burgers zou mogen verwachten in het kader van de woninginbrakenaanpak. Hierop gaven politiedewerkers aan dat ze van burgers verwachten dat ze:

- Verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen veiligheid, zoals het doorvoeren van preventiemaatregelen aan hun woning en het hanteren van goed hang- en sluitwerk.
- Zich bewust zijn van de risico's op- en van woninginbraak en daarop hun gedrag aanpassen, zoals het goed afsluiten van ramen en deuren tijdens nachtelijke uren en bij afwezigheid. Ook werd het goed verlichten van de woning in de avonduren, ook bij eventuele afwezigheid genoemd. Daarnaast werd veelvuldig gerefereerd aan het zichtbaar plaatsen van afvalbakken op plaatsen waarbij ze eenvoudig kunnen dienen als opstapje.
- Alert zijn de veiligheids situatie van zichzelf en dat van de wijk. Verder vinden ze het van belang dat de burger ook daadwerkelijk melding doet bij de politie bij verdachte situaties en dat ze relevante informatie met de politie delen. Wel is duidelijk geworden dat daar nog veel te winnen valt.

"Soms hoor je dan: 'Oh, mag je voor die en die situatie ook de politie bellen?'. Dan denk ik: Er valt nog veel te verbeteren wat melden betreft."

Als de politie meer in zou willen zetten op burgerparticipatie en mensen daartoe wil bewegen is het volgens politiedewerkers van belang te letten op de manier waarop je de burgers benadert. Een politiemans geeft als tip dat de politie de burger meer als partner moet benaderen dan als autoriteit:

- *"Op het moment dat je burgerparticipatie probeert aan te zwengelen sta je al met 1-0 achter: 'Ik ga jou vertellen dat jij verantwoordelijk bent.' Het gaat erom van een oud naar een nieuw rollenpatroon te gaan. Om volledig te veranderen zit er vanuit de politie ook nog wel een obstakel: we zijn als politie erg gewend om vanuit autoriteit te praten."*

Ook is aan de politiedewerkers de vraag voorgelegd wat zij vinden dat de burger van de politie zou mogen verwachten. Hierop gaven de politiedewerkers aan dat burgers mogen verwachten dat de politie:

- Een melding van woninginbraak adequaat opvolgt en zo snel mogelijk ter plaatse komt.
- De burger en diens melding serieus neemt en hem diensovereenkomstig tegemoet treedt.

"Soms hoor ik: 'Oh, het is maar een woninginbraak.' Dat kan dus echt niet. vind ik!"

- De burger informeert over wat met zijn melding is gedaan en/of een burger op de hoogte houdt over de voortgang in een onderzoek n.a.v. een aangifte. Dat kan volgens een grote groep politiemedewerkers aanzienlijk beter.
- Relevante veiligheidsinformatie met de burger deelt, zodat de burger zich kan prepareren en eventuele maatregelen kan nemen.
- Ervoor zorgt dat de burger zijn melding snel en afdoende kwijt kan. Ook op dat vlak zien politiemedewerkers ruimte voor verbetering.

"0900-8844 bellen werkt niet. Soms zitten mensen gewoon 20 minuten te wachten voordat ze geholpen worden. Dat kan echt niet."

3.4.2 Verwachting burgers van politie

Aan geïnterviewde is eveneens gevraagd wat zij vinden dat burgers van de politie zouden mogen verwachten in het kader van de woninginbrakenaanpak. Hierop gaven burgers aan dat zij verwachten dat de politie:

- Zorgt voor een goede veiligheidsinformatievoorziening op basis waarvan burgers maatregelen kunnen nemen. Volgens burgers geldt dit zeker in geval van onderlinge samenwerking.
- Burgers en diens meldingen serieus neemt en dat de politie snel ter plaatse is als er melding wordt gedaan door de burger.
- Burgers informeert over de opvolging van een gedane melding en de burger op de hoogte houdt van de voortgang van een onderzoek in geval van een aangifte. Dat gaat al beter, maar kan nog volgens veel burgers nog worden verbeterd.
- Zichtbaar aanwezig en aanspreekbaar is. Dit werd overigens met name in Zundert genoemd, maar daar wel unaniem.
- Bestaande vormen van burgerparticipatie faciliteert en ondersteunt, omdat ze met hun participatie de politie ondersteunen.

"We vormen de ogen en de oren van de wijk en helpen daarmee de politie en gemeente. Daar mag dan wel wat tegenover staan."

Ook is aan de burgers voorgelegd wat de politie van burgers zou mogen verwachten in het kader van de woninginbrakenaanpak. Respondenten gaven hierop aan dat de politie van de burger mag verwachten dat ze:

- Zich bewust zijn van de risico's van woninginbraken en dat ze daarop hun gedrag aanpassen, zoals het aanpassen van hang- en sluitwerk, maar ook het afsluiten van ramen en deuren tijdens nachtelijke uren en/of afwezigheid.
- Preventiemaatregelen doorvoeren aan hun woning, zodat inbraak wordt bemoeilijkt.
- Alert zijn op verdachte situaties en oplettend zijn op eigen en andermans spullen.
- Elkaar aanspreken op inbraakgevoelige situaties en elkaar in dat kader helpen.
- Bij willen dragen aan de eigen- en de wijkveiligheid omdat het niet slechts een zaak is van de overheid alleen.
- In geval van verdachte situaties altijd melding doen bij de politie, maar daarin valt nog wel een hoop te verbeteren. Burgers twijfelen volgens respondenten in welke gevallen ze de politie mogen bellen en laten het daarom geregeld na.

"Veel mensen ervaren toch een drempel om de politie te bellen. Ik niet, maar ik hoor het wel vaak. Mensen zitten nog met het idee: '112, daar red je levens mee' en vragen zich af of ze 112 wel voor minder mogen bellen. Dan bellen ze 0900-8844 of ze bellen niet. Ik zou adviseren: Laat mensen altijd 112 bellen en door een professional de afweging laten maken of het spoed is of niet."

Resumerend

Het is opvallend hoe eenduidig politie en burgers zijn over de wederzijdse verwachtingen. Zo wordt gedeeld dat van de burger verwacht mag worden dat ze een bijdrage leveren aan de veiligheid, ze zich bewust zijn van de risico's en hun gedrag daarop aanpassen en eventueel preventiemaatregelen doorvoeren aan hun woning. Verder wordt unaniem gedeeld dat de burger verdachte situaties moet melden bij de politie, maar daarvoor worden meerdere voorwaarden genoemd. Zo moet de politie de burger en melding serieus nemen, dient adequaat gereageerd te worden op een melding en dient te worden geïnvesteerd in het wegnemen van drempels om te kunnen/durven melden. Zo wordt gesuggereerd om altijd 112 te laten bellen en een professional de afweging te laten maken of spoed al dan niet gewenst is.

Het is opvallend dat zowel burgers als politiemedewerkers unaniem vinden dat de politie de burgers adequaat zou moeten informeren en op de hoogte houden over voortgang van een melding dan wel aangifte, terwijl uit de praktijk blijkt dat het voor de politie lastig is aan deze verwachting te voldoen. Het wordt dus met de mond beleden, maar in de praktijk blijkt hier nog winst te behalen.

3.5 Succes- en faalfactoren voor burgerparticipatie

In dit onderzoek is de vraag naar succes- en faalfactoren van burgerparticipatie voorgelegd aan de geïnterviewde burgers. Op die manier is gekeken welke factoren volgens burgers cruciaal zijn voor het welslagen van een aanpak van woninginbraken. Daarnaast is gevraagd welke factoren cruciaal zijn bij het opstarten en continueren van burgerparticipatie en welke gevolgen burgerparticipatie heeft voor de burger.

3.5.1 Succesfactoren

De vraag naar succesfactoren van burgerparticipatie is door burgers meervoudig opgevat. Er is antwoord op gegeven vanuit cruciaal aanwezige voorwaarden en veronderstelde gevolgen dan wel resultaten.

Voorwaarden

- De aanwezigheid van aanjagers wordt cruciaal geacht, bijvoorkeur vertolkt door burgers, maar volgens respondenten uit Breda en Purmerend kan dat ook vanuit de overheid.
- Goede informatiedeling en afstemming met de politie/gemeente wordt als een zeer belangrijke voorwaarde gezien voor succes.
- Aanwezigheid van gemotiveerde mensen.
- De aanwezigheid van een zichtbare aanleiding/noodzaak om burgerparticipatie op te starten wordt als wezenlijk ervaren voor het welslagen ervan.
- Het ervaren van waardering en ondervinden van steun vanuit de overheid is een zeer belangrijke succesfactor.
- Het is van groot belang dat deelnemers geloven in de gehanteerde methode.

Gevolgen

- Vrijwel alle respondenten noemen een toename van de sociale cohesie en onderlinge betrokkenheid als belangrijk en welkom gevolg. Mensen letten beter op elkaar en elkaars spullen, waardoor er meer ogen en oren op straat zijn.
- De contacten met de politie zijn over het algemeen sterk verbeterd. Dit resulteert in een neiging tot snellere informatiedeling en hogere meldingsbereidheid.

● **Politieacademie**

- De veiligheid en de veiligheidsbeleving zijn sterk verbeterd. De burgers realiseren zich dat een causaal verband niet zomaar te leggen is, maar ze rekenen de toename aan veiligheid zichzelf wel mede aan.
- Mensen zijn zich veelmeer bewust van de gevaren, waardoor men alerter is geworden. Dit heeft een uitwerking op het gedrag van mensen, waarmee inbraken voorkomen kunnen worden.

3.5.2 Faalfactoren

Opvallend is dat uit de interviews blijkt dat veel zaken die als faalfactor worden opgesomd tegenstellingen zijn van de succesfactoren. Deze faalfactoren worden derhalve niet nogmaals in tegenstelling opgesomd. Wel volgen hieronder nog enkele afwijkende faalfactoren:

- Een aantal respondenten noemt het belang van screenen van participanten ter voorkoming van afbreukrisico. Als kwaadwillenden onbedoeld over gevoelige informatie kunnen beschikken, komt dat de veiligheid in de wijken niet ten goede.
- Voorkom dat politie/gemeente vrijwilligers teveel gaan vertellen wat ze moeten doen. Mensen zijn zich ervan bewust dat samenwerking met de overheid afspraken en kaders vergt, maar waarschuwen tegelijkertijd voor formalisering en teveel zaken opleggen. Het is en blijft vrijwilligerswerk en men is bang dat teveel bemoeienis van de overheid leidt tot demotivatatie en afname van betrokkenheid bij burgers.

"Teveel sturing vanuit politie of gemeente gaat hem niet worden. Het is belangrijk dat zaken vanuit de mensen zelf komen en niet worden opgelegd, dan haken mensen af. Dus bottom-up in plaats van top-down."

Resumerend

De belangrijkste randvoorwaarden om burgerparticipatie succesvol te maken zijn reeds besproken. Een belangrijk gevolg van burgerparticipatie is de toename van sociale cohesie en onderlinge betrokkenheid, waardoor mensen beter op zichzelf en elkaar letten. Ook de verbeterde relatie met de politie en de positieve gevolgen als verbetering van beeldvorming en meldingsbereidheid zijn zeer positieve gevolgen. Verder is een positief gevolg dat mensen meer alert en bewust worden en daar hun gedrag op aanpassen. Ondanks die toename van bewustwording nemen de veiligheidsgevoelens over het algemeen toe, omdat men het gevoel heeft er gezamenlijk wat aan te doen. Hoewel een causaal verband in dit onderzoek niet is aangetoond, veronderstellen burgers wel dat mede door hun toedoen de objectieve veiligheid is toegenomen. Al met al vormen de aangedragen succesfactoren hoopvolle ingrediënten om burgerparticipatie succesvol in te kunnen zetten bij de aanpak van woninginbraken.

Als waarschuwing en daarmee faalfactor wordt meegegeven dat moet worden voorkomen dat de verkeerde mensen onbedoeld opgenomen worden in projecten van burgerparticipatie waardoor ze hun verbeterde informatiepositie zouden kunnen aanwenden voor verkeerde doeleinden. Tenslotte wordt gewaarschuwd voor het afbreukrisico van institutionalisering van burgerparticipatie door de overheid.

Bij bovenstaand resumé dient overigens wel een kritische kanttekening te worden geplaatst. Het onderzoek is namelijk hoofdzakelijk uitgevoerd op locaties waar burgerparticipatie een succes was. Er waren ook locaties waar burgerparticipatie, ondanks pogingen daartoe vanuit de overheid, niet van de grond kwam, zoals in Brabantpark in Heerhugowaard. Volgens bewoners op de overige locaties liggen er op elke plek kansen om burgerparticipatie op te zetten, mits de juiste mensen worden bereikt en deze mensen op de juiste manier worden gestimuleerd. Hierbij wordt bedoeld op mensen die sociaal betrokken zijn bij hun wijk, bereid zijn een bijdrage te leveren voor hun wijk en hierin (tijdelijk) een voortrekkersrol kunnen vervullen. Deze mensen zijn te stimuleren wanneer de politie/gemeente hen bewust maakt van de veiligheidssituatie in hun wijk, waarmee bewustzijn en verantwoordelijkheid wordt opgewekt.

4 Conclusies, discussie en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Dit onderzoek is gestart om antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag, die luidde:

Op welke manier kan burgerparticipatie bijdragen aan een effectieve aanpak van woninginbraken?

Er zijn veel verschillende participatievormen denkbaar bij de bestrijding van woninginbraken, zowel projecten die worden geïnitieerd door de overheid als door burgers zelf. Het lijkt van belang om burgers te ondersteunen en kaders te bieden wanneer ze op eigen initiatief bij willen dragen aan de veiligheid

Bovenstaande onderzoeksbevindingen komen voort uit een voornamelijk kwalitatief gedaan onderzoek op een beperkt aantal locaties in het land en zijn daarmee niet direct generaliseerbaar. Wel blijkt uit deze kwalitatieve toetsing in zowel landelijk als stedelijk gebied dat eerdere onderzoeksbevindingen kwalitatief worden gestaafd en zelfs enigszins verrijkt. Daarmee voegt dit onderzoek iets toe aan de betrouwbaarheid en verrijking van eerder gedaan onderzoek, onder andere van Collij (2012). Binnen de reeds geschetste beperkingen van dit onderzoek, draagt dit onderzoek bij aan de validiteit en betrouwbaarheid van de getoetste onderzoeksbevindingen van Collij (2012) e.a. De toegevoegde waarde van dit onderzoek is ondermeer dat kwalitatief is onderschreven dat burgers, in elk geval op de onderzochte locaties bereid zijn tot participatie in de aanpak van woninginbraken, mits de juiste mensen op de goede manier hiertoe worden aangezet en wordt voldaan aan voorwaardelijke factoren.

4.2 Aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de aanbevelingen genoemd naar aanleiding van de onderzoeksbevindingen, opgedeeld naar praktische aanbevelingen en aanbevelingen voor nader onderzoek.

4.2.1 Praktische aanbevelingen voor de politie

1. Burgers blijken een prikkel nodig te hebben om deel te nemen aan burgerparticipatie. Zorg er daarom voor dat burgers zich bewust worden van het actuele veiligheidsbeeld in hun wijk, waarmee geappelleerd wordt aan persoonlijke- dan wel wijkveiligheid.
2. Benader mensen voor (het opzetten van) burgerparticipatie die sociaal betrokken zijn bij hun wijk, bereid zijn zich daarvoor in te spannen en (tijdelijk) bereid zijn een voortrekkersrol te vervullen, zodat burgerparticipatie, vooral in de beleving, voortkomt vanuit de burgers zelf.
3. Faciliteer en ondersteun burgers met goede veiligheidsinformatie, biedt noodzakelijke (juridische) kaders, maar waak voor teveel bemoeienis en institutionalisering ter voorkoming van demotivatatie van participerende burgers.
4. Draag zorg voor adequate opvolging van meldingen en informeer burgers over de afhandeling en voortgang van hun melding of aangifte. Burgers bellen niet voor niets en moeten vaak een drempel overwinnen om überhaupt te bellen. Het lijkt nodig dit bewustzijn meer intrinsiek bij politiemedewerkers te verankeren, wat bij kan dragen aan toenemende burgertevredenheid.
5. Meldingsbereidheid blijkt cruciaal voor de heterdaadkracht van de politie. Bevorder daarom het bewustzijn onder burgers wanneer ze 112 mogen bellen. Nu lijkt de slogan: '112, daar red je levens mee!' onduidelijkheid op te roepen bij de burger, hetgeen ten koste lijkt te gaan van de meldingsbereidheid. Een suggestie zou kunnen zijn om alle meldingen voortaan (weer) via 112 te laten doen, waarna een professional een nadere afweging maakt over de mate van spoedeisendheid.
6. Bevorder burgerparticipatie op zoveel mogelijk locaties; de gevolgen ervan bieden een beloftevolle context voor meer sociale en objectieve veiligheid.

4.2.2 Aanbevelingen voor nader onderzoek

7. Overweeg een breed onderzoek onder burgers naar de bekendheid van melding doen bij de politie via de landelijke nummers 0900-8844 en 112. Onderzoek daarmee in welke mate er onduidelijkheid bestaat onder burgers evenals het veronderstelde effect op de meldingsbereidheid. Veel burgers en politiemedewerkers binnen dit onderzoek gaven aan dat de onduidelijkheid bij burgers ten koste gaat van de meldingsbereidheid.
8. Overweeg een onderzoek te doen naar het effect van burgerparticipatie op zowel de objectieve- als subjectieve veiligheid. Nu wordt een toename van beide vooral verondersteld, maar feitelijk inzicht evenals inzicht in de cruciale (context)factoren ervoor zouden bij kunnen dragen aan verdere veiligheidsverbetering.
9. Overweeg een onderzoek op een aantal locaties waar burgerparticipatie niet of zeer moeizaam van de grond komt om zodoende de onderzoeksbevinding te verifiëren dan wel te ontkrachten dat burgerparticipatie overal van de grond kan komen, mits mensen worden benaderd die zich sociaal betrokken voelen bij hun wijk en geappelleerd wordt aan persoonlijke dan wel wijkveiligheid.

Literatuurlijst

Abels, R. (2014). Nationale politie lost minder zaken op dan oude korpsen. Geraadpleegd op <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3790581/2014/11/15/Nationale-politie-lost-minder-zaken-op-dan-oude-korpsen.dhtml>

Alford, J. (2009). *Engaging Public Sector Clients: From Service Delivery to Co-Production*. Houndmills/Basingstoke: Palgrave McMillan.

Arnstein, S. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 34 (4), 216-224.

Bekkers, V. & Meijer, A. (2010). *Cocreatie in de publieke sector. Een verkennend onderzoek naar nieuwe, digitale verbindingen tussen overheid en burger*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Caem, B. van (2008). *Verborgen kracht. Burgerparticipatie op het vlak van veiligheid*. Vrije Universiteit Amsterdam.

Collij, T. (2012). *Samen veiligheid creëren. Een onderzoek naar de voorwaarden waaronder cocreatie tussen burgers en politie gerealiseerd kan worden*.

Duijneveldt, I. van, Arkel, D. van, Holvast, R. & Wijga, P. (2013). *Heterdaadkracht organiseren*. Apeldoorn: Politieacademie.

Edelenbos, J. & Monnikhof, R. (2001). *Lokale interactieve beleidsvorming. Een vergelijkend onderzoek naar de consequenties van interactieve beleidsvorming voor het functioneren van de lokale democratie*. Utrecht: Uitgeverij Lemma BV.

Elffers, H. (2008). *Een straffe aanpak*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Gelders, D., Brans, M., Maesschalck, J. & Colsoul, N. (2009). *Burgers betrekken in lokaal veiligheidsbeleid: Praktijkinitiatieven en succesvoorwaarden*. Brugge: Vanden Broele.

Gelders, D., Brans, M., Maesschalck, J. & Colsoul, N. (2010). Systematic evaluation of public participation projects: Analytical framework and application based on two Belgian neighborhood watch projects. *Government Information Quarterly*, 27, 134–140.

Haage, M. & Tersteeg, B. (2011). *Strategie aanpak criminaliteit 2011 - 2015*. Raad van Korpschefs.

Hoeven, L. van der (2011). *Samen sterker? Een onderzoek naar de wijze waarop burgerparticipatie de effectiviteit van de opsporing kan versterken*.

Johannink, R. (2010). Burgernet is v n en vóór de burgers. Maar met een beetje veel van de overheid. In I. Verhoeven & M. Ham (red.), *Brave burgers gezocht. De grenzen van de activerende overheid* (pp. 119-128). Amsterdam: Van Gennep.

Klein Haneveld, R.K., Boes, S. & Kop, N. (2012). *Woninginbraken. Een onderzoek naar het fenomeen woninginbraken en mogelijke aanpak hiertegen*. Apeldoorn: Politieacademie.

Klein Haneveld, R.K., & Kop, N. (2012). *Stop de dief!*. Apeldoorn: Politieacademie.

Koning, B. de (2014). Opheldering verzocht: Acht op de tien misdrijven in Nederland wordt nooit opgelost. Op 11 november 2014 geraadpleegd op: <https://decorrespondent.nl/2038/Opheldering-verzocht-acht-op-de-tien-misdrijven-in-Nederland-wordt-nooit-opgelost/78350910-6c08d910>

Kop, N., Wal, R. van der & Snel, G. (2012). *Opsporing belicht. Over strategieën in de opsporingspraktijk*. (2e druk). Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Land, M. van der, Stokkom, B. van & Boutellier, H. (2014). *Burgers in veiligheid. Een inventarisatie van burgerparticipatie op het domein van de sociale veiligheid*. WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Mehlbaum, S., Dekker, D., Mietus, H., Pastoor, J., Tijsmans, S. & Zandvliet, M. (2013). *Heterdaadkrachtig! Het vergroten van heterdaadkracht bij High Impact Crimes*. Politie Nederland.

Noije, L. van & Wittebrood, K. (2008). *Sociale veiligheid ontsleuteld. Veronderstelde en werkelijke effecten van veiligheidsbeleid*. Den Haag: SCP.

Rijksoverheid (2013). *Minister Opstellen: Aantal inbraken met 30% omlaag*. Op 10 november 2014 geraadpleegd op: <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/04/16/minister-opstellen-aantal-inbraken-met-30-procent-omlaag.html>

Scholte, R.D. (2008). Burgerparticipatie in veiligheidsprojecten: Een empirische verkenning. In H. Boutellier & R. van Steden (red.), *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving* (pp. 223-241). Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Stokkom, B.A.M. & Toenders, N. (2010). Actieve burgers staan niet graag alleen. Lokale veiligheidszorg in achterstandswijken. In I. Verhoeven & M. Ham (red.), *Brave burgers gezocht: De grenzen van de activerende overheid* (pp. 119-128). Amsterdam: Van Genneep.

Verlet, D. & Devos, D. (2010). *Efficiëntie en effectiviteit als twee maten en gewichten in de publieke schaal: Een inleidende beschouwing*. Universiteit van Gent. Op 11 november 2014 geraadpleegd op <https://biblio.ugent.be/input/download?func=downloadFile&recordId=1170012&fileId=1178330>

Versteegh, P. & Hesseling, R. (2013). De B3W-matrix, naar een meer effectieve aanpak van woninginbraken. *Tijdschrift voor de politie*, 75 (9/10), 15-21.

Versteegh, P., Plas, T. van der & Nieuwstraten, H. (2012). *The Best of Three Worlds. Effectiever politiewerk door een probleemgerichte aanpak van hot crimes, hot spots, hot shots en hot groups* (5^e druk). Politieacademie en Politie Haaglanden.

Vijver, K. van der, Johannink, R., Overal, K., Slot, P., Vermeer, A., Werff, P. van der, Willekens, H. & Wisman, F. (2009). *Burgernet in de praktijk: de evaluatie van de pilot van Burgernet*. Dordrecht: Stichting Maatschappij, Veiligheid en Politie.

Waard, J. de (2011). *Woninginbraak in Nederland: Een schets van de stand van zaken in 2011*. Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Bijlage 1 begrippen en definities

Aanpak

In dit onderzoek wordt onder aanpak van woninginbraken verstaan: elke vorm van voorkomen, terugdringen dan wel oplossen van woninginbraken. Het woord 'aanpak' omvat dus elke interventievorm ten aanzien van preventie en repressie.

Bijdragen

Zoals hierboven aangegeven vormt burgerparticipatie een wezenlijk element van de aanpak van een veiligheidsprobleem aan de hand van de B3W-aanpak, in dit onderzoek de aanpak van woninginbraken. Burgerparticipatie is daarmee niet de oplossing, maar kan wel bijdragen om het probleem van woninginbraken terug te dringen. Bijdragen betekent in het kader van dit onderzoek daarom elke bijdrage die ten gunste komt of kan komen van het voorkomen, oplossen of terugdringen van woninginbraken

Burgerparticipatie

In dit onderzoek wordt onder burgerparticipatie verstaan: iedere vorm en/of graad van samenwerking tussen burgers onderling, tussen burgers en politie en tussen burgers en andere instanties die erop gericht is woninginbraken te voorkomen, op te lossen of terug te dringen. Daarbij wordt de vorm en/of graad van samenwerking getypeerd aan de hand van de door Collij (2012) doorontwikkelde participatie-as van Bekkers & Meijer (2010).

B3W

In dit onderzoek wordt geregeld gerefereerd aan de B3W en de B3W-aanpak. Er is de afgelopen jaren veelvuldig wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd naar succesvolle en effectieve interventiestrategieën om criminaliteit te bestrijden. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat onder meer dat probleem gericht werken, burgerparticipatie en informatiegestuurde politie succesvolle veiligheidsstrategieën zijn (zie onder anderen: Sherman (1998), Clark & Eck (2005), Silverman (1999), Weisburg & Braga (2006), Elffers (2008), in Versteegh et al., 2012). De sterke punten van deze drie veiligheidsstrategieën worden in de B3W-aanpak met elkaar verenigd. De B3W-aanpak is een aanpak die ervan uit gaat dat op basis van een goede, gedegen en bij voorkeur een integrale probleemanalyse de oorzaak van een probleem wordt blootgelegd. Op basis van een integrale probleemanalyse kan vervolgens zo effectief en efficiënt mogelijk, informatie gestuurd en probleemgericht samengewerkt worden aan de oplossing van het probleem, waardoor het veiligheidsprobleem in de wortel wordt aangepakt. Burgerparticipatie vormt een wezenlijk onderdeel van de B3W-aanpak, doordat de burger zowel betrokken dient te worden in de probleemverkenning, de -analyse als in de -aanpak.

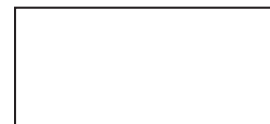
Effectieve

In dit onderzoek wordt geregeld gesproken over een effectieve aanpak van woninginbraken. Zoals in de probleemverkenning is gebleken, blijkt uit de literatuur geen eenduidigheid over de vraag hoe naar effectiviteit gekeken dient te worden. Effectiviteit kan zowel vanuit voornamelijk kwantitatief als kwalitatief oogpunt benaderd worden. Uit de literatuur blijkt evenwel dat de elementen van de B3W-aanpak bewezen effectieve interventiestrategieën betreffen (Versteegh et al., 2012).

Dit deelonderzoek vond, ten gunste van het hoofdonderzoek dat werd uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Veiligheid & Justitie, plaats binnen de kaders van de B3W-aanpak, omdat deze aanpak bewezen effectieve strategieën in zich verenigt. Wanneer in dit onderzoek wordt gesproken over een 'effectieve' aanpak van woninginbraken, wordt daarom bedoeld op het uitgangspunt dat de B3W-aanpak zo'n effectieve aanpak is. Aangezien dit deelonderzoek plaatsvond op locaties waarbij de woninginbrakenaanpak in zekere mate werd uitgevoerd aan de hand van de B3W-aanpak, dragen de onderzochte vormen van burgerparticipatie eveneens bij aan deze effectieve aanpak.

Woninginbraken

In dit onderzoek wordt de definitie voor woninginbraken gehanteerd die tevens is gebruikt in een onderzoek naar woninginbraken door Klein Haneveld, Boes & Kop (2012): Het op enigerlei wijze wegnemen van (een) goed(eren) of geld uit een woning of een daartoe bestemde ruimte, dat/die aan een ander toebehoort/horen door iemand die zich aldaar buiten weten of tegen de wil van de rechthebbende bevindt, dan wel de poging daartoe.

Bijlage 2 Topic- en vragenlijst burgers

Respondent	Dhr. / Mw.
Contactgegevens	
Rol in project	
Interviewer(s)	
Datum /tijd / plaats	

Inleidend en algemeen / effectiviteit

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Achtergrond / persoonlijke omstandigheden <i>Persoons- en contactgegevens, eventueel informatie over wijk, probleem en project</i>	
Effectiviteit (definitie) <i>Wat verstaat men onder effectiviteit met betrekking tot de aanpak van woninginbraken? Wanneer is een aanpak van woningbraken effectief en hoe wordt effectiviteit beoordeeld? Zijn er voorbeelden van een effectieve aanpak? Gaat het bij effectiviteit om kwalitatieve, kwantitatieve of een mix van opbrengsten?</i>	
Effectiviteit (voorwaarden) <i>In hoeverre is er bij een politie sprake van commitment met het programma? Waaruit blijkt dit? Op welke niveaus zijn mensen gecommiteerd (operationeel, tactisch, strategisch). Zijn er betrokken en gemotiveerde leidinggevende verbonden aan het programma? Wat is hier de invloed van?</i>	
Effectiviteit (gevolgen en resultaten) <i>Wat zijn de gevolgen en de effecten van de huidige aanpak van woningbraken? Wat zijn de kwantitatieve resultaten? Wat zijn de kwalitatieve resultaten? Welke effecten of gevolgen worden ervaren en waargenomen? Wat zijn de positieve effecten en gevolgen? Welke effecten en gevolgen zijn ongewenst? Is er sprake van onbedoelde 'bijvangst'? Waaruit blijken de gevolgen van het programma? Voor wie zijn deze gevolgen waarneembaar of merkbaar? O.a.: veiligheidsgevoelens, meldingsbereidheid, samenwerking, cohesie, etc.</i>	

De burger in relatie tot zijn omgeving

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Sociale cohesie / samenhang in de wijk / betrokkenheid bij wijk <i>Wat is de mate van sociale cohesie in de wijk en wat is de eigen rol daarin? Hebben mensen veel contact met elkaar? Zijn de deelnemers representatief voor de wijk? Is er draagvlak voor het project onder de wijkbewoners? Is deze samenhang een reden voor deelname?</i>	

Aanwezigheid zogenaamde 'best person(s)' <i>Zijn er bepaalde personen geweest die een speciale / aanjagende rol hebben binnen dit project? Hoe zag deze rol eruit en wat was hun invloed? Op welke manier heeft dit de deelname beïnvloed?</i>		
Woningcriminaliteit in wijk <i>Worden er in deze wijk woninginbraken gepleegd? In hoeverre is men zichzelf daar bewust van en hoe beïnvloedt dat de burgers? Heeft dit invloed gehad op de deelname aan het project?</i>		
Ervaren / last hebben van criminaliteit <i>Heeft men zelf last of hinder ervaren van criminaliteit in de wijk? Op welke wijze en in welke mate?</i>		
Mening over (rol) politie <i>Wat was de mening over de politie voorafgaand aan het project? Hoe is deze nu? Is deze mening veranderd door de deelname, en zo ja, hoe? Is de mening over de politie van invloed geweest op de deelname aan het project? Heeft de politie voldoende oog voor het perspectief van de burger?</i>		

Motieven van de burger voor deelname

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Persoonlijk-, groeps- en publiek belang <i>Wat is het motief van de burger om deel te nemen aan het project? Wat is het persoonlijk-, groeps- en publiek belang? In hoeverre zijn een gevoel van sensatie, saamhorigheidsgevoel, bijdragen aan- / grip op eigen veiligheid en criminaliteit, verantwoordelijkheid en burgerplicht als motivatie?</i> <i>NB. De vetgedrukte onderwerpen zijn afzonderlijke topics!</i>	
Sensatie	
Saamhorigheidsgevoel	
Bijdragen aan- / grip hebben op eigen veiligheid en criminaliteit	
Verantwoordelijkheid / burgerplicht	

Voorwaarden vanuit het project waardoor burgers mee wensen te doen

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Participatie en samenwerking <i>Voelt men zich zowel intrinsiek als extrensiek (door partners) betrokken bij het project? Vindt men dat anderen (o.a. burgers, partner, gemeente en politie)voldoende betrokken zijn? Hoe belangrijk wordt deze betrokkenheid ervaren?</i>	

Middelen <i>Zijn er voldoende resources (steun/geld/tijd/aandacht/verslaglegging) beschikbaar om het project goed uit te kunnen voeren?</i>	
Betrokkenheid bij beleid / steun <i>In hoeverre zijn de burgers voldoende betrokken bij de planvorming en uitvoering van het project en hoe belangrijk wordt dat gevonden? Speelt dit ook mee in de afweging om deel te nemen? In hoeverre wordt het project gedragen door burgers en netwerkpartners?</i>	
Communicatie <i>Hoe krijgt onderlinge communicatie en informatie-uitwisseling vorm? Is er sprake van een integraal veiligheidsoverleg op basis van (integrale) informatiepositie, en wat wordt er met de uitkomsten gedaan. Op welke wijze vindt er communicatie plaats voor, tijdens en na het project? Welke invloed heeft dit op de deelname aan het project? Wat gaat er goed en wat zijn verbeterpunten?</i>	
Context <i>Op welke wijze is de context / omgeving van invloed op de toepasbaarheid van burgerparticipatie? Zijn er factoren die burgerparticipatie faciliteren of juist bemoeilijken?</i>	
Methode <i>Is de huidige aanpak een goede methode om het probleem aan te pakken? Welke bijdrage en inspraak heeft de burger hierin en welke rol speelt dit bij de deelname? In hoeverre is er sprake van vertrouwen in de huidige aanpak en waar blijkt dit uit?</i>	
Continuïteit <i>Wat zijn de gevolgen in brede zin van het doorgaan of stoppen van het project? Waaronder gevolgen voor veiligheid, het beeld van de politie en het veiligheidsgevoel. Zijn er maatregelen getroffen om de continuïteit van het project te borgen, en zo ja, welke? Wat is het gevolg wanneer de politie de focus van het project afhaalt?</i>	
Wederzijdse afhankelijkheid <i>Bestaat er een bewustzijn van wederzijdse afhankelijkheid en wordt er ook als zodanig samengewerkt met elkaar samengewerkt? Is burgerparticipatie noodzakelijk voor het project en wat is de mening over de rol/houding van burgers daarin. Hoe staat men tegenover burgerparticipatie? Is samenwerking met netwerkpartners belangrijk voor het project? En hoe staat men tegenover netwerkend werken?</i>	
Verwachtingen van burgers <i>Wat verwachten burgers van de politie en netwerkpartners bij de aanpak van woninginbraken? In hoeverre wordt er aan deze verwachtingen voldaan? Wat zouden politie en netwerkpartners nog beter kunnen doen? Wat zouden burgers zelf beter kunnen doen?</i>	

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Succesfactoren <i>Welke succesfactoren kunnen worden benoemd in de huidige aanpak? Wat zijn de vonkjes en katalysatoren die ervoor zorgen dat het programma daadwerkelijk effect sorteert? Zijn er momenten in het proces te benoemen die cruciaal zijn geweest voor het slagen van het programma? Welke factoren hebben een hoge gevoelswaarde voor succes? Welke factoren hebben de meeste energie opgeleverd in het proces?</i>	
Faalfactoren <i>Wat waren de belangrijkste faalfactoren bij de totstandkoming en uitvoer van het programma? Wat zijn de belangrijkste obstakels geweest die overwonnen moesten worden? Welke obstakels zijn daadwerkelijk overwonnen en welke niet? Op welke manier is dit gegaan? Zijn er cruciale momenten te benoemen die een nadelig effect hebben gehad op het programma? In welke zaken is de meeste energie gaan zitten en waardoor is de meeste energie weggelekt?</i>	

Bijlage 3 Topic- en vragenlijst politiemedewerkers

Respondent	Dhr. / Mw.
Contactgegevens	
Organisatie	
Functie	
Interviewer(s)	
Datum /tijd / plaats	

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Achtergrond / persoonlijke omstandigheden <i>Persoons- en contactgegevens, eventueel informatie over wijk, probleem en project</i>	
Effectiviteit (definitie) <i>Wat verstaat men onder effectiviteit met betrekking tot de aanpak van woninginbraken? Wanneer is een aanpak van woningbraken effectief en hoe wordt effectiviteit beoordeeld? Zijn er voorbeelden van een effectieve aanpak? Gaat het bij effectiviteit om kwalitatieve, kwantitatieve of een mix van opbrengsten?</i>	
Effectiviteit (voorwaarden) <i>In hoeverre is er bij een politie sprake van commitment met het programma? Waaruit blijkt dit? Op welke niveaus zijn mensen gecommiteerd (operationeel, tactisch, strategisch). Zijn er betrokken en gemotiveerde leidinggevende verbonden aan het programma? Wat is hier de invloed van?</i>	
Effectiviteit (gevolgen en resultaten) <i>Wat zijn de gevolgen en de effecten van de huidige aanpak van woningbraken? Wat zijn de kwantitatieve resultaten? Wat zijn de kwalitatieve resultaten? Welke effecten of gevolgen worden ervaren en waargenomen? Wat zijn de positieve effecten en gevolgen? Welke effecten en gevolgen zijn ongewenst? Is er sprake van onbedoelde 'bijvangst'? Waaruit blijken de gevolgen van het programma? Voor wie zijn deze gevolgen waarneembaar of merkbaar? O.a.: veiligheidsgevoelens, meldingsbereidheid, samenwerking, cohesie, etc.</i>	
Scanning (Strategische veiligheidsanalyse) <i>Vindt er een strategische veiligheidsanalyse plaats en zo ja, hoe komt deze tot stand? Is er bij de analyse sprake van focus op en identificatie van verschillende categorieën: daders, slachtoffers, hot spots, MO, soort overlast. Is er een onderscheid tussen structurele en actuele veiligheidsproblematiek? Welke (politie)systemen worden benut? Wordt er gebruik gemaakt van burgers, ondernemers, netwerkpartners en politiefunctionarissen die actief zijn in de wijk, bij het invullen van de gebiedscan? Ontstaat de gebiedscan het kwantitatieve niveau om lokale problemen in kaart te brengen? Worden burgers geïnformeerd en geconsulteerd? Worden problemen zo concreet mogelijk geformuleerd zonder een overkill aan informatie op te leveren? Wordt het 80/20 principe gehanteerd bij de analyse? Wordt uitkomst van analyse gedeeld, herkend en erkend door veiligheidspartners? Worden op basis daarvan (gezamenlijke)</i>	

prioriteiten gesteld?	
(Tactische probleem)Analyse / Probleemverkenning <i>Vindt er een tactische probleemanalyse plaats? Hoe wordt deze analyse uitgevoerd? Wordt hierbij gebruik gemaakt van de zeven gouden W's? Vindt er een tactische dadergroepanalyse plaats? Geeft deze (probleem)analyse een goed inzicht in de aard, omvang, ontwikkeling, achtergronden en oorzaken van het probleem? Wordt de probleemanalyse uitgevoerd door de politie, partners, of op basis van samenwerking (integraal), maar ook kundigheid (opleidingsniveau)? Is er een gemeenschappelijk beeld van het probleem? Van welke tactische informatiebronnen wordt gebruik gemaakt? Wordt de burger betrokken bij het in kaart brengen van het probleem en mogelijke oplossingen (consulteren/adviseren)? Wordt de uitkomst van de analyse in- en extern gedeeld, herkend en erkend? En committeren netwerkpartners zich vervolgens aan een probleemoplossing?</i>	
Response / Plan van aanpak <i>Wordt er aan de hand van de tactische probleemanalyse een plan van aanpak opgesteld, onder leiding van een project- of programmacoördinator? Door wie wordt dit daadwerkelijk opgesteld? Worden in dit plan van aanpak concrete (en afrekenbare) doelstellingen benoemd, afspraken met betrokken partijen en een gewogen mix (gedifferentieerde aanpak) van preventieve, repressieve, strafrechtelijke, bestuursrechtelijke maatregelen? Worden er afspraken gemaakt over financiële aspecten, communicatie en evaluatie? Wordt er gebruik gemaakt van de criminaliteitsdriehoek van Eck? Worden burgers betrokken (adviseren/meedoen?) Bij wie is de verantwoordelijkheid belegd en hoe is deze geborgd? Wat kan er gezegd worden over de motivatie en de mate van commitment aan het plan van aanpak?</i>	
Doelstelling en focus <i>Is er sprake van gemeenschappelijk tot stand gekomen doelstellingen en een gemeenschappelijke focus? Durft men te kiezen op basis van een (integrale) informatieanalyse? Zijn de doelstellingen uitsluitend cijfermatig gericht, of is er ook rekening gehouden met de veiligheidsbeleving van de burgers? Hoe en door wie wordt er gestuurd op de vooraf bepaalde doelstellingen? Zijn deze doelstellingen 'afrekenbaar' geformuleerd? Heeft iedereen zich aan deze doelstellingen gecommitteerd en waar blijkt dat uit? Wie is er uiteindelijk verantwoordelijk voor het al dan niet behaalde resultaat?</i>	
Prioriteiten <i>Heeft de aanpak prioriteit? Welke uitwerking heeft dat op de samenwerking en het netwerk? Zijn er gezamenlijke prioriteiten vastgesteld? Zijn deze prioriteiten met elkaar verenigbaar?</i>	
Wederzijdse afhankelijkheid <i>Bestaat er een bewustzijn van wederzijdse afhankelijkheid en wordt er ook als zodanig samengewerkt met elkaar samengewerkt? Is burgerparticipatie noodzakelijk voor het project en wat is de mening over de rol/houding van burgers daarin. Hoe staat men tegenover burgerparticipatie? Is samenwerking met netwerkpartners belangrijk voor het project? En hoe staat men tegenover netwerkend werken?</i>	
Regie <i>Wie heeft de regie binnen de samenwerking met partners, hoe is dat praktisch vormgegeven en hoe ervaren de betrokken partijen dat? Is er een actieve rol</i>	

van de burgemeester? Welke invloed heeft de regievoerder op de samenwerking en het resultaat? Ook regie in eigen organisatie -> welke rol speelt leiderschap (al dan niet op basis van goede informatie) en motivatie?	
Taakverdeling / verantwoordelijkheden (uitvoering) Wie heeft de regierol in dit project, welke taakverdeling is er, is er sprake van een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsgevoel, gelijkwaardigheid en inspraak? Wordt de voortgang gemonitord en spreken betrokkenen elkaar aan op de voortgang (vanuit het informatiebeeld)? Is er voldoende deskundigheid aanwezig (bij partners, burgers en politie)?	
Samenwerking / Samen werken of Samenwerken? Is er sprake van samenwerking? Hoe is dit ontstaan en hoe verloopt het? Betreft het samen werken of samenwerken? Zijn alle partijen intrinsiek gemotiveerd tot de samenwerking, of wordt dit vooral gedaan vanwege druk van buitenaf? Is er een partij aan te wijzen als spil van de samenwerking?	
Netwerk Uit welke verschillende actoren bestaat het netwerk en wat is hun rol? Hoe en op welke wijze functioneert het netwerk in de praktijk? Is er naast het formele netwerk ook sprake van een informeel netwerk? Hoe wordt de meerwaarde hiervan ervaren?	
Assessment In hoeverre was de aanpak effectief? Hoe is dit effect gemeten? Hoe is het proces van de uitvoering verlopen? Periodiek sprake van (integrale) veiligheidsoverleggen, waarbij afspraken en voortgang worden besproken? Was er ruimte voor bijsturing, en waren alle partners betrokken bij de (tussentijdse) evaluatie? Was er voldoende focus, een goede probleemanalyse (waarbij gebruik werd gemaakt van praktijkkennis), voldoende betrokkenheid van burgers en partners, voldoende differentiatie in de maatregelen? Werd er voldoende gestuurd op afspraken en resultaten? Hoe worden resultaten verwerkt en verspreid? Evaluatie alleen op inhoud of ook op proces?	
Evalueren / voortgang Wat is de mening over het verloop en de voortgang van dit project? Hoe kijkt men naar de rol van de eigen organisatie, de burger en netwerkpartner? Is samenwerking met burgers en netwerkpartners noodzakelijk voor het welslagen? Wat ging goed en wat zijn verbeterpunten? Zijn er cruciale factoren en momenten te benoemen die hebben bijgedragen of juist afbreuk hebben gedaan aan het project? Is er voldoende steun, tijd, geld, aandacht en verslaglegging geweest om het project goed uit te kunnen voeren?	
(Wijze van) informatiedeling Op welke wijze wordt welke informatie gedeeld tussen welke partijen? Hoe is dit formeel geregeld? Hoe wordt de bruikbaarheid van de uitgewisselde informatie ervaren? Hoe is de verhouding tussen het geven en nemen van informatie? Is er wellicht sprake van op elkaar aansluitende informatiesystemen, of zelfs van een multidisciplinaire informatiedienst? Hoe ziet dat er dan uit? NB. De vetgedrukte onderwerpen zijn afzonderlijke topics!	

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Sociale cohesie / samenhang in wijk <i>Wat is de mate van sociale cohesie in de wijk en wat is de eigen rol daarin? Hebben mensen veel contact met elkaar? Zijn de deelnemers representatief voor de wijk? Is er draagvlak voor het project onder de wijkbewoners? Is deze samenhang een reden voor deelname?</i>	
Aanwezigheid 'best persons' <i>Zijn er bepaalde personen geweest die een speciale / aanjagende rol hebben binnen dit project? Hoe zag deze rol eruit en wat was hun invloed? Op welke manier heeft dit de deelname beïnvloed?</i>	
Woninginbraken in wijk <i>Worden er in deze wijk woninginbraken gepleegd? In hoeverre is men zichzelf daar bewust van en hoe beïnvloedt dat de burgers? Heeft dit invloed gehad op de deelname aan het project?</i>	
Reden deelname (motieven burgers) <i>Wat is het motief van de burger om deel te nemen aan het project? Wat is het persoonlijk-, groeps- en publiek belang? In hoeverre zijn een gevoel van sensatie, saamhorigheidsgevoel, bijdragen aan- / grip op eigen veiligheid en criminaliteit, verantwoordelijkheid en burgerplicht als motivatie?</i> <i>NB. De vetgedrukte onderwerpen zijn afzonderlijke topics!</i>	
Participatie en samenwerking <i>Voelt men zich zowel intrinsiek als extrensiek (door partners) betrokken bij het project? Vindt men dat anderen (o.a. burgers, partner, gemeente en politie)voldoende betrokken zijn? Hoe belangrijk wordt deze betrokkenheid ervaren?</i>	
Betrokkenheid bij beleid <i>In hoeverre zijn de burgers voldoende betrokken bij de planvorming en uitvoering van het project en hoe belangrijk wordt dat gevonden? Speelt dit ook mee in de afweging om deel te nemen? In hoeverre wordt het project gedragen door burgers en netwerkpartners?</i>	
Middelen <i>Zijn er voldoende resources (steun/geld/tijd/aandacht/verslaglegging) beschikbaar om het project goed uit te kunnen voeren?</i>	
Communicatie <i>Hoe krijgt onderlinge communicatie en informatie-uitwisseling vorm? Is er sprake van een integraal veiligheidsoverleg op basis van (integrale) informatiepositie, en wat wordt er met de uitkomsten gedaan. Op welke wijze vindt er communicatie plaats voor, tijdens en na het project? Welke invloed heeft dit op de deelname aan het project? Wat gaat er goed en wat zijn verbeterpunten?</i>	

Context & Methode <i>Op welke wijze is de context / omgeving van invloed op de toepasbaarheid van burgerparticipatie? Zijn er factoren die burgerparticipatie faciliteren of juist bemoeilijken?</i> <i>Is de huidige aanpak een goede methode om het probleem aan te pakken? Welke bijdrage en inspraak heeft de burger hierin en welke rol speelt dit bij de deelname? In hoeverre is er sprake van vertrouwen in de huidige aanpak en waar blijkt dit uit?</i>	
Continuïteit <i>Wat zijn de gevolgen in brede zin van het doorgaan of stoppen van het project? Waaronder gevolgen voor veiligheid, het beeld van de politie en het veiligheidsgevoel. Zijn er maatregelen getroffen om de continuïteit van het project te borgen, en zo ja, welke? Wat is het gevolg wanneer de politie de focus van het project afhaalt?</i>	
Verwachtingen van burgers <i>Wat verwacht men van burgers, zowel met betrekking tot de aanpak van woninginbraken in het algemeen als specifiek de betrokkenheid bij het huidige project. Tevens wat er op dit moment goed gaat en waar nog verbetering haalbaar is: Wat zouden burgers nog beter kunnen doen, maar ook de politie en netwerkpartners. (kritische reflectie)? Daarnaast; wat verwachten burgers van de politie en netwerkpartners? In hoeverre wordt er aan deze verwachtingen voldaan? Wat zouden politie en netwerkpartners nog beter kunnen doen?</i>	

Algemene vragen t.a.v. het project

Topic (noodzakelijke info)	Informatie respondent t.a.v. deze topic
Succesfactoren <i>Welke succesfactoren kunnen worden benoemd in de huidige aanpak? Wat zijn de vonkjes en katalysatoren die ervoor zorgen dat het programma daadwerkelijk effect sorteert? Zijn er momenten in het proces te benoemen die cruciaal zijn geweest voor het slagen van het programma? Welke factoren hebben een hoge gevoelswaarde voor succes? Welke factoren hebben de meeste energie opgeleverd in het proces?</i>	
Faalfactoren <i>Wat waren de belangrijkste faalfactoren bij de totstandkoming en uitvoer van het programma? Wat zijn de belangrijkste obstakels geweest die overwonnen moesten worden? Welke obstakels zijn daadwerkelijk overwonnen en welke niet? Op welke manier is dit gegaan? Zijn er cruciale momenten te benoemen die een nadelig effect hebben gehad op het programma? In welke zaken is de meeste energie gaan zitten en waardoor is de meeste energie weggelekt?</i>	